

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

અમદાવાદ ખાતેની ગુજરાત ઉચ્ચ અદાલતમાં

આર/ ક્રિમિનલ અપીલ નંબર: ૨૫૫/૨૦૧૫

[આર/સી. આર.એ/૨૫૫/૨૦૧૫માં ૧૧/૦૨/૨૦૨૧ તારીખના ઓર્ડરની

કાર્યનોંધ પર વાત કરવા મા]

સાથે

આર/ક્રિમિનલ અપીલ નંબર :૧૪૬૫/૨૦૧૪

સાથે

આર/ક્રિમિનલ અપીલ નંબર :૧૨૮/૨૦૧૫

=====

આનંદ ઉર્ફે આનંદ જમરાલા જસ્મતભાઈ ગબાણી અને ૧ અન્ય (ઓ)

વિરુદ્ધ

ગુજરાત રાજ્ય

=====

ઉપસ્થિતિ:

ઉપસ્થિતિ: ફોજદારી અપીલ નંબર ૨૫૫/૨૦૧૫માં

અપીલકર્તા (ઓ) નં. ૧,૩ વતી શ્રી એ. ડી. શાહ (૭૩૩)

પ્રતિવાદી (ઓ) નં. ૧ માટે શ્રી એચ. કે. પટેલ, મદદનીશ સરકારી વકીલ

ઉપસ્થિતિ: ફોજદારી અપીલ નંબર ૧૪૬૫/૨૦૧૪માં

અપીલકર્તા (ઓ) નંબર ૧ માટે: શ્રી વિરાટ જી. પોપટ (૩૭૧૦)

પ્રતિવાદી(ઓ) નંબર ૧ માટે: શ્રી એચ. કે. પટેલ, મદદનીશ સરકારી વકીલ

પ્રતિવાદી(ઓ) નંબર ૨ માટે: શ્રી હર્ષિત એસ. ટોલિયા (૨૭૦૮)

પ્રતિવાદી(ઓ) નંબર ૨ માટે: શ્રી પાર્થ એસ. ટોલિયા (૫૬૧૭)

પ્રતિવાદી (ઓ) નંબર ૩,૪ માટે : રુલ સર્વિઝ્

પ્રતિવાદી (ઓ) નંબર ૫ માટે: એ આર શાહ (૭૭૬૮)

ઉપસ્થિતિ: ફોજદારી અપીલ નંબર ૧૨૮/૨૦૧૫માં

અપીલકર્તા નંબર ૧ માટે : શ્રી એચ. કે. પટેલ, મદદનીશ સરકારી વકીલ

પ્રતિવાદી(ઓ) નંબર ૧ માટે: શ્રી હર્ષિત એસ. ટોલિયા (૨૭૦૮)

પ્રતિવાદી(ઓ) નંબર ૧ માટે: શ્રી પાર્થ એસ. ટોલિયા (૫૬૧૭)

પ્રતિવાદી(ઓ) નંબર ૨,૩ માટે: શ્રી આશિષ એમ. ડગલી (૨૨૦૩)

પ્રતિવાદી (ઓ) નંબર ૪ માટે: એ આર શાહ (૭૭૬૮)

=====

કોરમ: માનનીય ન્યાયમૂર્તિ સુશ્રી બેલા એમ. ત્રિવેદી

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી એ. સી. રાવ

તારીખ: ૧૮/૦૨/૨૦૨૧

મૌખિક ચુકાદો

(માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી એ. સી. રાવ દ્વારા)

તારીખ ૧૫/૦૨/૨૦૨૧ના રોજની ઓફિસ નોંધને ધ્યાનમાં લીધા પછી, એવું જણાય છે કે અજાણતા કારણે, તારીખ ૧૧/૦૨/૨૦૨૧ના રોજ પસાર કરવામાં આવેલ સામાન્ય સી. એ. વી. ચુકાદાની ઉપરોક્ત બાબતોમાં કેટલીક ટંકલેખનની ભૂલો મળી આવી છે.

આથી, તેને નીચે પ્રમાણે સુધારવામાં આવે છે :-

(i) પ્રથમ બિન-ક્રમાંકિત ફરતીની પાંચમી લીટીમાં, તારીખ "૨૬/૧૦/૨૦૧૪"ને બદલે, તેને "૨૬/૦૮/૨૦૧૪" તરીકે પાંચવું.

(ii) ફરતી નંબર ૩ની છઠ્ઠી લીટીમાં તારીખ "૨૬/૧૧/૨૦૧૪"ને બદલે તેને "૨૬/૦૮/૨૦૧૪" તરીકે પાંચવી.

(iii) ફરતી નંબર ૪પની ચોથી લીટીમાં "૨૦૧૫ના ૨૧૫"ને બદલે, તેને "૨૦૧૫ના ૨૫૫" તરીકે પાંચવું.

તે મુજબના જરૂરી સુધારા હાથ ધરવામાં આવશે.

તે મુજબ ઓફિસ નોટનો નિકાલ કરવામાં આવે છે.

(ન્યાયમૂર્તિ બેલા એમ. ત્રિવેદી)

(ન્યાયમૂર્તિ એ. સી. રાવ)

કેડીસી/ડૉલી

અમદાવાદ ખાતેની ગુજરાત ઉચ્ચ અદાલતમાં

આર/ક્રિમિનલ અપીલ નંબર: ૨૫૫/૨૦૧૫

સાથે

આર/ક્રિમિનલ અપીલ નંબર :૧૪૬૫/૨૦૧૪

સાથે

આર/ક્રિમિનલ અપીલ નંબર :૧૨૮/૨૦૧૫

મંજૂરી અને હસ્તાક્ષર માટે :

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ સુશ્રી બેલા એમ.ત્રિવેદી

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી એ. સી. રાવ

=====

૧	શું સ્થાનિક અખબારોના પત્રકારોને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી આપવામાં આવે છે?	હા.
૨	પત્રકારને મોકલવામાં આવે કે નહીં?	હા.
૩	શું ન્યાયમૂર્તિશ્રીઓ ચુકાદાની યોગ્ય નકલ જોવા માંગે છે?	ના.
૪	શું આ કેસમાં ભારતના બંધારણના અર્થઘટન અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈ પણ આદેશ અંગે કાયદાના નોંધપાત્ર પ્રશ્નનો સમાવેશ થાય છે?	ના.

=====

આનંદ ઉર્ફે આનંદ જામરાલા જસ્માતભાઈ ગબાની અને ૧ અન્ય (ઓ)

વિરુદ્ધ

=====

ઉપસ્થિતિ:

ઉપસ્થિતિ: આર/ક્રિમિનલ અપીલ નંબર: ૨૫૫/૨૦૧૫માં

ચાચિકાકર્તા(ઓ) નં : ૧,૩ વતી શ્રી એ. ડી. શાહ (૭૩૩)

પ્રતિવાદી (ઓ) નં : ૧ માટે શ્રી એચ. કે. પટેલ, મદદનીશ સરકારી વકીલ

ઉપસ્થિતિ:ફોજદારી અપીલ નંબર ૧૪૬૫/૨૦૧૪માં

અપીલકર્તા (ઓ) નંબર ૧ માટે: શ્રી વિરાટ જી. પોપટ (૩૭૧૦)

પ્રતિવાદી(ઓ) નંબર ૧ માટે: શ્રી એચ. કે. પટેલ, મદદનીશ સરકારી વકીલ

પ્રતિવાદી(ઓ) નંબર ૨ માટે: શ્રી હર્ષિત એસ. ટોલિયા (૨૭૦૮)

પ્રતિવાદી(ઓ) નંબર ૨ માટે: શ્રી પાર્થ એસ. ટોલિયા (૫૬૧૭)

આ માટે નિયમ (૬૪): વિરોધી (ઓ)/પ્રતિવાદી (ઓ) સંખ્યા ૩,૪

પ્રતિવાદી (ઓ) નંબર ૫ માટે: એ આર શાહ (૭૭૬૮)

ઉપસ્થિતિ: ફોજદારી અપીલ નંબર ૧૨૮/૨૦૧૫માં

અપીલકર્તા નંબર ૧ માટે : શ્રી એચ. કે. પટેલ, મદદનીશ સરકારી વકીલ

પ્રતિવાદી(ઓ) નંબર ૧ માટે: શ્રી હર્ષિત એસ. ટોલિયા

(૨૭૦૮)વિરોધીઓ/પ્રતિવાદીઓ નંબર ૧

પ્રતિવાદી(ઓ) નંબર ૧ માટે: શ્રી પાર્થ એસ. ટોલિયા

(૫૬૧૭)વિરોધીઓ/પ્રતિવાદીઓ નંબર ૧

પ્રતિવાદી(ઓ) નંબર ૨,૩ માટે: શ્રી આશિષ એમ. ડગલી (૨૨૦૩)વિરોધી
(ઓ)/પ્રતિવાદી (ઓ) સંખ્યા ૨,૩

પ્રતિવાદી (ઓ) નંબર ૪ માટે: એ આર શાહ (૭૭૬૮)વિરોધીઓ/પ્રતિવાદીઓ

=====

કોરમ:માનનીય ન્યાયમૂર્તિ સુશ્રી બેલા એમ. ત્રિવેદી અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી એ. સી. રાવ

તારીખ:૧૧/૦૨/૨૦૨૧

સામાન્ય સી. એ. વી. ચુકાદો

(માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી એ. સી. રાવ દ્વારા)

આ ત્રણ ઉપરોક્ત અપીલ ચોથા એડિશનલ સેશન્સ જજ, સુરત
(ત્યારબાદ ટ્રાયલ કોર્ટ તરીકે ઓળખવામાં આવે છે)ના ૨૦૧૩ના સેશન્સ કેસ
નંબર ૧૮૩ની તારીખ ૨૬/૧૧/૨૦૧૪ના રોજ પસાર કરવામાં આવેલા સમાન્
ચુકાદામાંથી ઊભી થઈ હોવાથી , તેમની સુનાવણી સમાંતર રીતે કરવામાં આવી
હતી અને આ સામાન્ય ચુકાદા અને આદેશ દ્વારા તેનો નિકાલ કરવામાં આવી
રહ્યો છે.

૨. ૨૦૧૫ની ફોજદારી અપીલ નં. ૨૫૫ ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા આરોપીઓ
૧ અને ૩ને દોષિત ઠેરવવાના આદેશને પડકારવા દાખલ કરવામાં આવી છે,
૨૦૧૪ની ફોજદારી અપીલ નં. ૧૪૬૫ ફરિયાદી દ્વારા આરોપી નં. ૨,૪,૫ અને

કને નિર્દોષ જાહેર કરવાના આદેશને પડકારવા બદલ દાખલ કરવામાં આવી છે, જ્યારે ૨૦૧૫ ની ફોજદારી અપીલ નં. ૧૨૮ રાજ્ય દ્વારા આરોપી નં. ૨,૪,૫ અને ૬ ને નિર્દોષ જાહેર કરવા કરવાના આદેશને પડકારવા બદલ દાખલ કરવામાં આવી છે. છતાં, ન તો ફરિયાદી કે ન તો ગુજરાત રાજ્યએ અપીલકર્તા મૂળ આરોપી નંબર ૧ની તરફેણમાં પસાર કરવામાં આવેલી આઈપીસીની કલમ ૩૨૩, ૩૨૪, ૨૦૧, ૧૮૮ અને ૧૨૦-બી અને અપીલકર્તા મૂળ આરોપી નંબર ૩ની તરફેણમાં પસાર કરવામાં આવેલી આઈપીસીની કલમ ૩૨૪, ૨૦૧, ૧૮૮, ૧૨૦-બી હેઠળ સજાપાત્ર ગુના માટે નિર્દોષ જાહેર કરવાના આદેશને પડકાર્યો નથી.

૩. આ અપીલ અપીલકર્તાઓ- મૂળ આરોપી, ફરિયાદી અને ગુજરાત રાજ્યના કહેવા પર ચોથા એડિશનલ સેશન્સ જજ, સુરત દ્વારા ૨૦૧૩ના સેશન્સ કેસ નંબર ૧૮૩માં પસાર કરાયેલા તારીખ ૨૬/૧૧/૨૦૨૪ના ચુકાદા અને આદેશ પર સવાલ ઉઠાવવામાં આવ્યા છે, જેમાં ટ્રાયલ કોર્ટે આરોપી વ્યક્તિઓ પર નીચેની સજાઓ લાદી હતી:

[i] ટ્રાયલ કોર્ટે આરોપી નંબર ૧-આનંદ જમરાલાને આઈપીસીની કલમ ૧૪૩, ૧૪૭, ૧૪૮, ૩૦૨ આર/ડબલ્યુ કલમ ૧૪૯ હેઠળ સજાપાત્ર ગુનાઓ માટે દોષી ઠેરવ્યો હતો.

[ii] ટ્રાયલ કોર્ટે આરોપી નંબર ૩-ધવલ ઉર્ફે ધવલ મનસુખભાઈને પછા આઈ. પી. સી. ની કલમ ૩૦૨,૩૨૩,૧૪૩,૧૪૭,૧૪૮ આર/ડબલ્યુ ૧૪૯ હેઠળ સજાપાત્ર ગુનાઓ માટે દોષિત ઠેરવ્યો હતો.

[iii] ટ્રાયલ કોર્ટે આરોપી નંબર ૧ ને આઈ. પી. સી. ની કલમ ૩૨૩,૩૨૪,૨૦૧,૧૮૮ અને ૧૨૦-બી હેઠળ સજાપાત્ર ગુના માટે નિર્દોષ જાહેર કર્યો હતો.

[iv] ટ્રાયલ કોર્ટે આરોપી નંબર ૩ને આઈપીસીની કલમ ૩૨૪,૨૦૧,૧૮૮ અને ૧૨૦-બી હેઠળ ગુના માટે નિર્દોષ જાહેર કર્યો હતો.

[v] ટ્રાયલ કોર્ટે બંને આરોપીઓને આઈપીસીની કલમ ૩૦ હેઠળ ગુના માટે આજીવન સખ્ત કેદ ભોગવવાની અને રૂ. ૨૫,૦૦૦/- નો દંડ ચૂકવવાની સજા ફટકારી હતી, જેના ઉદ્ધંધન પર ૬ મહિના માટે સખ્ત કેદ ભોગવવાની સજા ફટકારી હતી.

[vi] ટ્રાયલ કોર્ટે બંને આરોપીઓને આઈ. પી. સી. ની કલમ ૧૪૩ હેઠળ ગુના માટે ૬ મહિના માટે સખ્ત કેદ ભોગવવા અને રૂ. ૨૫,૦૦૦/- નો દંડ ચૂકવવાની સજા ફટકારી હતી, જેના ઉદ્ધંધન પર એક મહિના માટે સખ્ત કેદ ભોગવવાની સજા ફટકારી હતી.

[vii] ટ્રાયલ કોર્ટે બંને આરોપીઓને આઈ. પી. સી. ની કલમ ૧૪૭ હેઠળ ગુના માટે ૨ વર્ષ માટે સખ્ત કેદ ભોગવવાની અને રૂ. ૫૦૦૦/-નો દંડ ચૂકવવાની

સજા ફટકારી હતી, જેના ઉલ્લંઘન પર બે મહિના માટે સખ્ત કેદ ભોગવવાની સજા ફટકારી હતી.

[viii] ટ્રાયલ કોર્ટે બંને આરોપીઓને આઈ. પી. સી. ની કલમ ૧૪૮ હેઠળ ગુના માટે ૨ વર્ષ માટે સખ્ત કેદ અને રૂ. ૫૦૦૦/-નો દંડ ચૂકવવાની સજા ફટકારી હતી, જેના ઉલ્લંઘન પર બે મહિના માટે સખ્ત કેદ ભોગવવાની સજા ફટકારી હતી.

[ix] ટ્રાયલ કોર્ટે બંને આરોપીઓને આઈ. પી. સી. ની કલમ ૧૪૮ હેઠળ ગુના માટે ૨ વર્ષ માટે સખ્ત કેદ અને રૂ. ૫૦૦૦/-નો દંડ ચૂકવવાની સજા ફટકારી હતી, જેના ઉલ્લંઘન પર બે મહિના માટે સખ્ત કેદ ભોગવવાની સજા ફટકારી હતી.

તમામ મૂળ સજાઓ એક સાથે ચલાવવાનો આદેશ આપવામાં આવ્યો હતો.

[x] ટ્રાયલ કોર્ટે પુરાવાના મૂલ્યાંકન પર મૂળ આરોપી નંબર ૨ જિગ્નેશ ઉર્ફે જિગો જેરામભાઈ, આરોપી નંબર ૪ રમેશભાઈ ઉર્ફે રમેશ નરસિંગભાઈ, આરોપી નંબર ૫ દિનેશભાઈ ઉર્ફે સાહિલ મોહનભાઈ, આરોપી નંબર ૬ નિતેશભાઈ શ્રીસોનીલાલને તમામ ગુનાઓમાંથી નિર્દોષ જાહેર કર્યા હતા.

૪. વર્તમાન અપીલ દાખલ કરવા તરફ દોરી જતી ટૂંકી હકીકતો સંક્ષિપ્તમાં નીચે મુજબ છે:—

૪.૧ આ કેસ ટૂંકમાં એપલ કંપનીના મોબાઇલની માંગને કારણે ફરિયાદી પક્ષના સાક્ષી ભાર્ગવની આરોપી નંબર ૩ દ્વારા કથિત સતામણી સાથે સંબંધિત છે.રાજુ દેવાભાઈએ મૃતક લાલાભાઈને એપલ મોબાઇલના કારણે આરોપી નંબર ૩ ધવલ દ્વારા તેના મિત્ર ચેતનના મિત્ર ભાર્ગવની સતામણી કરવામાં આવી રહી હોવાની જાણ કરી હતી.આ વાતચીત તારીખ ૩૧/૧૦/૨૦૧૨ના રોજ સાંજે લગભગ ૭ વાગ્યે થઈ હતી.આથી ધવલ વિશે પૂછપરછ કરવામાં આવી અને મૃતક લાલાભાઈએ ચેતનભાઈને ગજેરા સર્કલ નજીક ભાર્ગવને બોલાવવાની જાણ કરી.ચેતનને ગજેરા સર્કલ નજીક ભાર્ગવ સાથે આવવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો.ધવલનો ફોન પર સંપર્ક કરવામાં આવ્યો હતો અને તેણે જાણ કરી હતી કે તે પાંચ મિનિટ પછી સંપર્ક કરશે.મૃત લાલાભાઈએ ભાર્ગવને પૂછ્યું કે ધવલ ક્યાં મળી શકે છે અને ભાર્ગવે જાણ કરી કે ધવલ નાની વેદ નજીક પંડિતના ગણામાં હાજર હોઈ શકે છે.

૪.૨ આમ, આ માહિતીના આધારે, ફરિયાદી, મૃતક અને નિતેશ જીજે પ સીએસ ૦૦૬૬ નંબર ધરાવતી તેમની આઈર૦ કારમાં પંડિતના પાન ગણા, નાની વેદ પાસે ગયા.ભાર્ગવ અને ચેતન તેમની મોટરસાયકલ પર પંડિતના પાન ગણા આવ્યા હતા.

૪.૩ ભાર્ગવે ધવલને ફોન પર જાણ કરી હતી કે તેઓ પંડિતના ગણા પર છે અને ત્યારબાદ ધવલ, આરોપી આનંદ અને અન્ય એક અજાણ્યા વ્યક્તિની સાથે પંડિતના ગણા પર આવ્યો હતો.ફરિયાદીના જણાવ્યા અનુસાર, મૃતક લાલાભાઈએ ધવલને કહ્યું હતું કે "અમે તમને એપલ મોબાઈલ નહીં આપીએ, તમને જે ગમે તે કરો".આવું કહીને, ધવલ એક બાજુ ગયો અને મોબાઈલ પર કોઈની સાથે વાત કરી અને બે વ્યક્તિઓ પંડિતના ગણા નજીક મોટરસાયકલ પર આવ્યા.સાંજે લગભગ ૮:૩૦ થી ૮:૪૫ વાગ્યા હતા જ્યારે પાંચેય પંડિતના ગણા પાસે આવ્યા અને ધવલે મૃતક લાલાભાઈને થપ્પડ મારી હતી.ત્યારબાદ, ધવલે પંડિતના પાન ગણામાંથી છરી લીધી અને ફરિયાદી પર છરીથી હુમલો કર્યો, જેને ફરિયાદીએ તેના ડાબા હાથથી રોકી દીધો, જેના પરિણામે તેને ઈજા થઈ.

૪.૪ ત્યારબાદ, ફરિયાદી અને લાલાભાઈ પોતાને બચાવવા માટે નાની વેદ રોડ તરફ દોડ્યા અને ફરિયાદી રસ્તાની બાજુમાં છુપાઈ ગયો, જ્યારે આરોપી આનંદ અને આરોપી ધવલે લાલાભાઈનો પીછો કર્યો અને છરી વડે હુમલો કર્યો અને ત્રણ અજાણ્યા લોકોએ તેમને પકડી લીધા હતા.પેટની ડાબી બાજુ,પીઠ અને ડાબી જાંઘ પર ઈજાઓ થઈ હતી.ઈજાઓ જીવલેણ હતી અને તેથી તેઓએ લાલાભાઈની હત્યા કરી હતી.

૫. આ ફરિયાદ ૨૦૧૨ના આઈ-સી. આર. નંબર ૬૯ દ્વારા ચોકબઝાર પોલીસ સ્ટેશન, સુરત ખાતે નોંધવામાં આવી હતી.તપાસ અધિકારીએ તપાસ હાથ ધર્યા પછી અને અપીલકર્તાઓ-આરોપીઓ સામે પૂરતા પુરાવા એકત્રિત કર્યા પછી, સુરતની પ્રથમ વર્ગની ન્યાયિક મેજિસ્ટ્રેટની અદાલતમાં આરોપનામુ રજૂ કર્યું હતું, જ્યાં કેસ ૨૦૧૩ના ક્રિમિનલ કેસ નંબર ૨૧૭૮ તરીકે નોંધવામાં આવ્યો હતો.આ કેસ સેશન્સ કોર્ટ દ્વારા સુનાવણીપાત્ર હોવાથી, તે જ સી. આર. પી. સી. ની કલમ ૨૦૯ હેઠળ સેશન્સ કોર્ટને સોંપવામાં આવ્યો હતો, જ્યાં તે ૨૦૧૩ ના સેશન્સ કેસ નંબર ૧૮૩ તરીકે નોંધવામાં આવ્યો હતો.

૬. ટ્રાયલ કોર્ટે ઉપર જણાવ્યા મુજબ સજાપાત્ર ગુનાઓ માટે તમામ આરોપીઓ સામે આરોપ નક્કી કર્યો હતો.અપીલકર્તાઓ-આરોપીઓએ તેમની સામે લગાવવામાં આવેલા આરોપોને નકારી કાઢ્યા બાદ, સેશન્સ કોર્ટ દ્વારા સુનાવણી હાથ ધરવામાં આવી હતી.ફરિયાદી પક્ષે આરોપીનો દોષ સાબિત કરવા માટે ૫૫ જેટલા સાક્ષીઓની તપાસ કરી હતી અને ૭૫ દસ્તાવેજી પુરાવા પણ રજૂ કર્યા હતા.ફરિયાદી પક્ષના પુરાવા સમાપ્ત થયા પછી, તમામ અપીલકર્તાઓ-આરોપીઓના વધુ નિવેદનો Cr.P.C ની કલમ ૩૧૩ હેઠળ નોંધવામાં આવ્યા હતા, જેમાં તેમણે તેમની સામે લગાવવામાં આવેલા આરોપોને નકારી કાઢ્યા હતા.તેઓએ જણાવ્યું છે કે તેઓ ગુનાના સ્થળે હાજર ન હતા અને ત્યાં કોઈ

ઓળખ પેરેડ નહોતી થઈ અને અદાલત સમક્ષ તેમની ખોટી ઓળખ કરવામાં આવી હતી અને તેઓ નિર્દોષ છે અને તેઓએ કોઈ ગુનો કર્યો નથી. સેશન્સ કોર્ટે, રેકૉર્ડ પરના પુરાવાઓની હકીકતને સમજ્યા પછી, અહીં અપીલકર્તાઓ એટલે કે મૂળ આરોપી નંબર્સ ૧ અને ૩ ને દોષિત ઠેરવ્યા હતા અને મૂળ આરોપી નંબર્સ ૨, ૪, ૫ અને ૬ ને વિવાદિત ચુકાદા અને આદેશ દ્વારા નિર્દોષ જાહેર કર્યા હતા. તેનાથી વ્યથિત થઈને, અપીલકર્તાઓ-મૂળ આરોપી, મૂળ ફરિયાદી અને ગુજરાત રાજ્યએ વર્તમાન અપીલ દાખલ કરી છે.

૭. સંબંધિત પક્ષો માટે વિદ્વાન વકીલ અને રાજ્ય વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન એપીપીને સાંભળ્યા.

૮. અમે આ અપીલના હેતુ માટે સંબંધિત ફરિયાદી પુરાવાનો સંદર્ભ લેવા માંગીએ છીએ.

૮.૧ ફરિયાદી પક્ષના સાક્ષી-૨૯ અનુસાર-ફરિયાદી લાલાભાઈ દેહુરભાઈ ભુવાએ એક્ઝિબિટ-૧૧૮ ખાતે આપેલા જુબાનીમાં જણાવ્યું છે કે તારીખ ૩૧/૧૦/૨૦૧૨ના રોજ ઘટના સ્થળે, પંડિતના ગણામાં ધવલભાઈએ લાલાભાઈને થપ્પડ મારી હતી અને તેઓ પંડિત પાન પાર્લર ગયા હતા અને છરી લઈને આવ્યા હતા, જેનાથી તેમણે તેમના પર પહેલો ફટકો માર્યો હતો, જેના

બચાવમાં તેમને ડાબા હાથમાં છરીના ઘા થયા હતા અને તેઓ અને લાલાભાઈ પોતાનો જીવ બચાવવા માટે નાની વેદ ગામ તરફ ગયા હતા.જ્યારે તે અંધારા રસ્તાની બાજુમાં છુપાયેલ હતો ત્યારે તેણે જોયું કે ધવલ અને આનંદ ગબાની @આનંદ જમરાનાએ લાલાભાઈને પાછળની બાજુએ છરીથી હુમલો કર્યો હતો અને લગભગ ત્રણ અજાણ્યા લોકોએ લાલાભાઈને પકડી લીધા હતા.

૮.૨ ફરિયાદી સાક્ષી-૩૪ અનુસાર-જય રસિકભાઈ પરમારે એક્ટિવિટ ૧૩૨ ખાતે આપેલ જુબાનીમાં જણાવ્યું છે કે ઘટના સ્થળે તેણે જોયું હતું કે લાલાભાઈએ ધવલને કહ્યું હતું કે મોબાઈલ નહીં આપવામાં આવે, તેથી ધવલ ગુસ્સે થયો અને કોઈને ફોન કર્યો અને ત્યારબાદ બે અજાણ્યા લોકો મોટરસાયકલ પર આવ્યા.ધવલે ફોન પર વાત કરતી વખતે પંડિત પાન પાર્લરમાં જઈને લાલાભાઈને થપ્પડ મારી હતી.ત્યારબાદ, ધવલે ત્યાંથી છરી લીધી હતી અને મૃતક લાલાભાઈના મિત્ર લાલાભાઈ દેહુરભાઈના ડાબા હાથમાં તે મારી હતી.તમામ પાંચ વ્યક્તિઓ, એટલે કે ધવલ, આનંદ, જિગો અને બે અજાણ્યા લોકો તેમની તરફ દોડી આવ્યા.તે સમયે આનંદ જમરાડા પંડિત પાન પાર્લરમાંથી છરી લાવ્યો.તે સમયે, મૃત લાલાભાઈ અને લાલાભાઈ દેહુરભાઈ નાની વેડ તરફ ગયા હતા. તે સમયે, તે રસ્તાની બાજુમાં છુપાઈ ગયો અને જોયું કે જિગો અને અન્ય બે વ્યક્તિઓએ લાલાભાઈ દેવાભાઈ અને આનંદ જમરાડાને પકડી લીધા

છે અને ધવલે લાલાભાઈના પેટ અને પીઠ પર છરીના ઘા માર્યા હતા.તેણે આનંદ જમરાદાની ઓળખ કરી.

૮.૩ ફરિયાદી પક્ષના સાક્ષી-૩૫ નીતેશ @નીતુ હવાલદારભાઈએ આંક-૧૩૩ ખાતે આપેલા જુબાનીમાં જણાવ્યું છે કે ઘટના સમયે એક ઝઘડો થયો હતો જેમાં ધવલ ગુસ્સે થયો હતો અને તેણે લાલાભાઈ ડંભાલિયાને થપ્પડ મારી હતી અને અન્ય ચાર વ્યક્તિઓ તેમની તરફ દોડી આવ્યા હતા.તે સમયે, ધવલે પંડિત પાન પાર્લરમાંથી છરી લાવી હતી અને લાલાભાઈ ભુવાની કોણી પર છરીથી ઘા કર્યો હતો અને લાલાભાઈ ડંભાલિયાની પીઠ પર પણ છરીથી ઘા કર્યો હતો.તેમણે એમ પણ કહ્યું કે લાલાભાઈ ભુવા અને લાલાભાઈ ડંભાલિયા નાની વેડ તરફ ગયા હતા અને તેમણે જોયું હતું કે ત્રણ વ્યક્તિઓએ લાલાભાઈ ડંભાલિયાને પકડી લીધો હતો અને એક વ્યક્તિએ લાલાભાઈના પેટ અને પીઠ પર છરીના ઘા માર્યા હતા.

૮.૪ ફરિયાદી સાક્ષી-૩૬-ચેતન રસિકભાઈ પરમારે આંક-૧૩૪ ખાતે આપેલા જુબાનીમાં જણાવ્યું છે કે ત્યાં ઝઘડો થયો હતો જેના કારણે ધવલ ગુસ્સે થયો હતો અને લાલાભાઈને થપ્પડ મારી હતી.ત્યારબાદ, ધવલ પંડિત પાન પાર્લર ગયો અને કોઈને બોલાવ્યો અને ત્યારબાદ, બે વ્યક્તિઓ બાઈક પર આવ્યા.તેમના આગમન પછી ધવલે લાલાભાઈને થપ્પડ મારી હતી.તેણે જોયું કે

તમામ પાંચ વ્યક્તિઓ તેમની તરફ દોડી આવી હતી અને તેથી, આ સાક્ષી ભાગી ગયો હતો અને તેણે લાલાભાઈના ભાઈ રાજુભાઈને બોલાવ્યા હતા અને ઘટના વિશે જણાવ્યું હતું.

૮.૫ ફરિયાદી સાક્ષી-૩૭-ભાર્ગવ ઘનશાયમે આંક-૧૩૬ ખાતેના તેમના જુબાનીમાં જણાવ્યું છે કે ઘટના સમયે ધવલ પંડિત પાન પાર્લર ગયો હતો અને તેની સાથે એક છરી લાવ્યો હતો, જેમાં તેણે લાલાભાઈ ભુવાના ડાબા હાથની કોણી પર પ્રહાર કર્યો હતો અને લાલાભાઈ ડંભાલિયાની પીઠ પર પણ છરીથી પ્રહાર કર્યો હતો.તેણે એ પણ જોયું હતું કે જોગી અને અન્ય બે વ્યક્તિઓએ લાલાભાઈ ડંભાલિયાને પકડી લીધો હતો અને તે સમયે આનંદ જમરાડા પંડિત પાન પાર્લરમાંથી છરી લાવ્યો હતો અને ત્યારબાદ, ધવલ અને આનંદ જમરાડાએ લાલાભાઈના પેટ અને પીઠ પર છરી મારી હતી અને લાલાભાઈ નીચે પડી ગયા હતા.

૮.૬ ફરિયાદી સાક્ષી-૩૮-રાજુભાઈ દેવાભાઈએ આંક-૧૩૮ ખાતેની તેમની જુબાનીમાં જણાવ્યું છે કે ઘટના દિવસે, ચેતનભાઈએ તેમને ફોન કર્યો હતો અને તેમને જાણ કરી હતી કે નાની વેડમાં ઝઘડો થયો છે, તેથી તેમણે ત્યાં આવવું જોઈએ.જ્યારે તે ત્યાં પહોંચ્યા ત્યારે તેમણે ત્યાં લોકોને ભેગા થતા જોયા અને તેના મોટા ભાઈને લોહીલુહાણ હાલતમાં પડેલા જોયા.જ્યારે પોલીસે તેમને

પૂછ્યું કે તેનો ભાઈ કોની સાથે ત્યાં આવ્યો હતો, ત્યારે તેમણે જાણ કરી કે તેમનો ભાઈ લાલાભાઈ ભુવા

અને નીતુભાઈ રાજપૂત સાથે આવ્યો હતો અને પોલીસે તેમને તે બંનેને બોલાવવાનું કહ્યું.બોલાવ્યા પછી, લાલાભાઈ ભુવા ત્યાં આવ્યા અને પોલીસે તેમની પૂછપરછ કરી.

૮.૭ ફરિયાદી સાક્ષી-૨૭-ડૉક્ટર દીપકકુમાર મહેશકુમાર સિંઘલે આંક-૧૦૬ ખાતેની તેમની જુબાનીમાં જણાવ્યું છે કે તેમણે મૃતક લાલાભાઈ દેવાભાઈ બામ્ભાલિયાના શરીર પર પોસ્ટમોર્ટમ કર્યું હતું.તેમણે પોતાની જુબાનીમાં ઇજાઓનું વર્ણન કર્યું હતું અને અંતે તેમણે પુષ્ટિ કરી હતી કે મૃતકના શરીર પર જે ઇજાઓ જોવા મળે છે તે છરી જેવા તીક્ષ્ણ ધારવાળા હથિયારથી જ શક્ય છે.તેમણે જણાવ્યું હતું કે ઇજાઓની ઊંડાઈને ધ્યાનમાં લેતાં હથિયારનો બળપૂર્વક ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો હશે.

૮.૮ ફરિયાદી સાક્ષી-૩૦-ડૉક્ટર રશ્મિકાંત શિવુભાઈ પટેલ, આંક-૧૨૧ ખાતેના તેમના જુબાનીમાં જણાવે છે કે ઘટનાની તારીખે સાંજે લગભગ ૯ વાગ્યે લાલાભાઈ દેહરભાઈ ભરવાડ તેમની ઇજાઓ સાથે ત્યાં આવ્યા હતા અને કહ્યું હતું કે તેમને છરીથી મારવામાં આવ્યો હતો અને કેટલીક હલન-ચલનની સમસ્યાઓ હતી, જેના કારણે ઉપરોક્ત ઇજાઓ થઈ હતી.

૮.૯ ફરિયાદી સાક્ષી ૩૩-ડૉક્ટર અરવિંદકુમાર દશરથ સિંહે આંક-૧૨૦ ખાતેની તેમની જુબાનીમાં જણાવ્યું છે કે ઘટનાની તારીખે તેમણે લાલાભાઈ દેહુરભાઈ ભુવાની સારવાર કરી હતી. લાલાભાઈને આ ઘટના વિશે પૂછવા પર, તેમણે કહ્યું કે વેડ રોડ પર રાત્રે લગભગ સાડા આઠ વાગ્યે તેમના પર છરી વડે હુમલો કરવામાં આવ્યો હતો અને ત્યારબાદ, તેમણે બરોડા પ્રેસ્ટિજ હોસ્પિટલમાં પ્રાથમિક સારવાર લીધી હતી.

૯. દલીલોના સમયે, મૂળ આરોપી નંબર ૧ અને ૩ વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ અપીલકર્તા શ્રી એ. ડી. શાહે દલીલ કરી હતી કે હેતુના પાસા પર ફરિયાદી પક્ષના સાક્ષીઓના પુરાવા પરથી, ફરિયાદી પક્ષના સાક્ષી-૩૪ જય રસિકભાઈ પરમાર, ફરિયાદી પક્ષના સાક્ષી-૩૬ ચેતન રસિકભાઈ પરમાર, ફરિયાદી પક્ષના સાક્ષી ૩૭ ભાગ વ ઘનશ્યામભાઈ, તે સ્પષ્ટ રીતે દર્શાવે છે કે ૩૧/૧૦/૨૦૧૨ પહેલાં, આરોપી ધવલ દ્વારા ભાર્ગવને એપલ મોબાઈલની માંગ પર સતામણી અને તેના દ્વારા આપવામાં આવતી ધમકીઓ વિશે મૃતક લાલાભાઈ સાથે કોઈ વાતચીત થઈ ન હતી. માંગ અને ધમકીઓની ફરિયાદ ભાર્ગવ દ્વારા ચેતન અને જયને પ્રથમ વખત લગભગ ૮:૩૦ વાગ્યે ૩૧/૧૦/૨૦૧૨ના રોજ કરવામાં આવી હતી. ૩૦ ટું ટું. ફરિયાદી પક્ષના કેસ અનુસાર, ચેતને લાલાભાઈને આ પાસા વિશે સવારે લગભગ ૯ વાગ્યે

૩૧/૧૦/૨૦૧૨ પર વાતચીત કરી હતી:લાલાભાઈએ કહ્યું કે સાંજે તેઓ તેમની સાથે આવશે અને ધવલને વિવાદ ઉકેલવા માટે સમજાવશે.આમ, ૩૧/૧૦/૨૦૧૨ ના રોજ રાત્રે ૮ વાગ્યા સુધી ચેતન, ભાર્ગવ અથવા જય તરફથી ભાર્ગવ પાસેથી એપલ મોબાઈલની માંગના વિવાદને ઉકેલવા માટે કોઈ વાતચીત થઈ ન હતી.૩૧/૧૦/૨૦૧૨ના રોજ સાંજે લગભગ ૭.૩૦ કે ૮ વાગ્યે ચેતને, મૃતક લાલાભાઈએ ભાર્ગવનો સંપર્ક કર્યા પછી તેમની ગજેરા સર્કલની મુલાકાત વિશે જણાવ્યું હતું અને તે પછી, ભાર્ગવ ચેતનના ઘરે ગયો.આમ, આ સમયગાળા સુધી, એવું બતાવવા માટે કંઈ નથી કે આરોપી આનંદ અને/અથવા આરોપી ધવલ એપલ મોબાઈલના સંદર્ભમાં ચેતન, જય અને ધવલ દ્વારા મૃતક લાલાભાઈનો સંપર્ક કરવામાં આવ્યો હતો તે વિશે ખબર હતી.

૯.૧ વિદ્વાન વકીલ દ્વારા દલીલ કરવામાં આવી છે કે આ ત્રણેય સાક્ષીઓના પુરાવાથી સ્પષ્ટ રીતે બહાર આવ્યું છે કે જ્યારે ચેતન અને ભાર્ગવ ગજેરા સર્કલની નજીક ગયા હતા, ત્યારે મૃતક લાલાભાઈ ફરિયાદી લાલાભાઈ અને નીતુની સાથે આઈર૦ કાર સાથે ત્યાં હતા.એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે આ તબક્કે, લાલાભાઈએ ભાર્ગવને ફોન પર ધવલનો સંપર્ક કરવા કહ્યું હતું અને આ રીતે તેઓ તેને મળી શકે છે.એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે જ્યારે ભાર્ગવે ટેલિફોન પર ધવલનો સંપર્ક કર્યો હતો, ત્યારે ધવલે માત્ર એટલું જ કહ્યું હતું કે તે

વ્યસ્ત છે.આવી માહિતી પર, ભાર્ગવે મૃતક લાલાભાઈને ધવલ વડે આપવામાં આવેલા જવાબ વિશે કહ્યું. મૃતક લાલાભાઈએ પૂછ્યું કે તેઓ ધવલનો ક્યાં સંપર્ક કરી શકે છે, અને ભાર્ગવે જાણ કરી કે સામાન્ય રીતે ધવલ પંડિતના પાન પાર્લરમાં બેસતો હતો.

૯.૨ એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે ફરિયાદ એ છે કે ચેતને જયને ઘરે રહેવાનું કહ્યું હતું, જો કે, જય તેની મોટરસાયકલ પર ગજેરા સર્કલ ગયો હતો.એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે જયને ગજેરા સર્કલ પર જવાનો વિચાર કેવી રીતે આવ્યો તે સ્થાપિત કરવા માટે કંઈ નથી, ખાસ કરીને જ્યારે ચેતન અને ભાર્ગવ લાલાભાઈને મળવા માટે ઘરમાંથી બહાર નીકળ્યા હતા.એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે જય ગજેરા સર્કલમાં ગયો હોવા છતાં, તે ભાર્ગવ અને ચેતનભાઈની નજીક ગયો ન હતા તથા ભાર્ગવ અને ચેતનભાઈને મૃત લાલાભાઈ સાથે વાત કરતા જોયા હતા.ત્યારબાદ, લાલાભાઈ અને અન્યો ગજેરા સર્કલથી નીકળ્યા.સાક્ષી જયનો પણ એવો જ કેસ છે કે તે બધા પોતપોતાના વાહનોમાં પંડિતના પાન પાર્લર તરફ આગળ વધ્યા અને તે પણ પંડિતના પાન પાર્લર તરફ તેમની પાછળ ગયો.સાક્ષી જય દ્વારા એવો દાવો કરવામાં આવ્યો છે કે તે સમયે તે દૂર ગ્રીલ પાસે ઊભો હતો અને તેને ધવલ તરફથી ફોન આવ્યો હતો અને તેણે ગાળો આપવાનું શરૂ કર્યું હતું અને તે ક્યાં છે તેની પૂછપરછ પણ કરી હતી.એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે આ સાક્ષી અનુસાર, તેણે ધવલને જાણ કરી હતી કે તે

તેના નિવાસસ્થાને છે.આ સાક્ષીના જણાવ્યા અનુસાર, તે ડરી ગયો હતો અને તેથી તે પંડિતના પાન પાર્લર પાસે ઊભેલા લાલાભાઈ પાસે ગયો અને ધવલના ફોન વિશે જાણ કરી.આ સાક્ષી અનુસાર, તેને ધવલનો બીજો ફોન આવ્યો અને ધવલ ફોન પર અપમાનજનક ભાષાનો ઉપયોગ કરી રહ્યો હતો, તેથી તેણે તેના ભાઈ ચેતનને ફોન સોંપ્યો અને ત્યારબાદ ચેતને ધવલ સાથે વાત કરી હતી.મોબાઈલ રેકૉર્ડ ધવલના કોલની જય સાથે તારીખ ૩૧/૧૦/૨૦૧૨ ના રોજ સાંજે ૭.૩૨ વાગ્યાથી રાત્રે ૮.૩૦ વાગ્યા સુધીના સમયગાળા દરમિયાન વિગતો દર્શાવે છે. જોકે, આ કોલની વિગતો માટે ટાવરનું સ્થાન ઉપલબ્ધ નથી.સાક્ષી દ્વારા એવો દાવો કરવામાં આવે છે કે ત્યારબાદ ધવલ કારમાં આવ્યો અને લાલાભાઈ સાથે વાત કરી અને તે સમયે લાલાભાઈએ જાણ કરી કે મોબાઈલ નહીં આપવામાં આવે.ધવલ ગુસ્સે થયો અને પછી ફોન પર કોઈનો સંપર્ક કર્યો અને ત્યારબાદ બે વ્યક્તિઓ મોટરસાયકલ પર આવ્યા.

૯.૩ એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે જય રસિકભાઈ, ચેતન રસિકભાઈ અને ભાર્ગવ ઘનશ્યામભાઈ નામના ત્રણેય સાક્ષીઓમાંથી કોઈએ આવી ઘટના જોયા પછી તરત પોલીસનો સંપર્ક કર્યો ન હતો અને તે બધા પોતપોતાના ઘરે ચાલ્યા ગયા હતા.એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે સાક્ષી ભાર્ગવ અનુસાર, તેણે મૃતક લાલાભાઈ પર પ્રહારો થતા જોયા હતા અને મૃતક લાલાભાઈ સ્થળ પર જ નીચે પડી ગયા હતા અને સાક્ષી ભાર્ગવ ડરી ગયો હતો અને ડાભોલી ચાર રસ્તા

પર ગયો હતો.તેવું જાણમાં આવ્યું છે કે મોબાઈલ ડેટા સ્પષ્ટપણે ડાભોલી રોડ નજીક લગભગ ૪:૫૪ વાગ્યે ભાર્ગવનું ટાવર સ્થાન દર્શાવે છે અને લગભગ ૮.૪૬ વાગ્યે જ્યારે ભાર્ગવે જય અને ચેતન સાથે વાત કરી હતી.ભાર્ગવ જુબાની આપે છે કે ડાભોલી ચાર રસ્તા પર પહોંચ્યા પછી તેણે ચેતનભાઈનો સંપર્ક કર્યો હતો (મોબાઈલ રેકૉર્ડ મુજબ રાત્રે ૮.૪૬ વાગ્યે) અને લાલાભાઈનું શું થયું તે અંગે પૂછપરછ કરી હતી અને તે સમયે ચેતનભાઈએ કહ્યું હતું કે લાલભાઈની હત્યા કરવામાં આવી છે.આમ, મૃતક લાલાભાઈ પર આરોપી ધવલ અને આનંદ દ્વારા માર મારવાની સાક્ષીની ઘટના વિશેનો સાક્ષી ભાર્ગવનો દાવો સાચો અને વિશ્વસનીય લાગતો નથી.એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે વિદ્વાન ન્યાયાધીશે ભાર્ગવ, ચેતન અને જયના પુરાવા પર આધાર રાખીને ગંભીર ભૂલ કરી હતી.એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે તારીખ ૩૧/૧૦/૨૦૧૨ની કોલ વિગતો અનુસાર, સ્પષ્ટ રીતે જણાય છે કે ત્રણેય અલગ અલગ સ્થળોએ હતા અને તેઓ ગુનાના સ્થળની નજીક હાજર ન હોઈ શકે.આમ, ફરિયાદી પક્ષનો કેસ સંપૂર્ણપણે ફરિયાદી લાલાભાઈ દેહુરભાઈના પુરાવા પર આધારિત છે.લાલાભાઈના પુરાવા અનુસાર, આરોપી આનંદના આગમન પર, આરોપી ધવલ અને કારમાં સવાર એક અજાણ્યા વ્યક્તિએ ધવલને કહ્યું કે તેઓએ તેને કોઈ મોબાઈલ આપવાની જરૂર નથી.ધવલ અને ભાર્ગવ વચ્ચેના વિવાદને ઉકેલવા માટે લાલાભાઈના હસ્તક્ષેપની માંગ કરવામાં આવી હતી.એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે લાલાભાઈએ તેની ફરિયાદ વિશે ધવલને સાંભળવું જોઈએ એવી અપેક્ષા

રાખવામાં આવતી હતી .એવું બતાવવા માટે કંઈ નથી કે લાલાભાઈએ ભાર્ગવ પાસેથી વિવાદ વિશે કોઈ તપાસ કરી હતી.એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે લાલાભાઈએ ધવલને કહ્યું હતું કે કોઈ મોબાઈલ આપવાનો નથી, લાલાભાઈ અને ફરિયાદીને ત્યાં રહેવાનું કોઈ કારણ નથી.એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે એવું બતાવવા માટે કંઈ નથી કે અન્ય કોઈ આરોપી હથિયારથી સજ્જ હતો.એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે જ્યારે ફરિયાદીને ડાબી કોણીના ઉપરના ભાગમાં ઈજા થઈ હતી, ત્યારે ફરિયાદી અને લાલાભાઈ નાની વેડ તરફ દોડ્યા હતા. ફરિયાદીએ રસ્તો ઓળંગીને પોતાને અંધારામાં છુપાવી લીધો હતો, જ્યારે ત્રણ વ્યક્તિઓએ લાલાભાઈને પકડી લીધા હતા અને આરોપી ધવલ અને આનંદે છરીના ઘા મારી દીધા હતા.ફરિયાદીએ લાલાભાઈને લોહીલુહાણ હાલતમાં નીચે પડતા પણ જોયા હતા.ત્યારબાદ, લાલાભાઈની હત્યા કર્યા પછી પાંચેય ભાગી ગયા અને ત્યાંથી તેઓ બરોડા પ્રેસ્ટિજની સામેની એક શિવમ હોસ્પિટલમાં ગયા. તબીબી પ્રમાણપત્ર (આંક-૧૨૨/પાનું ૬૨૦) સ્પષ્ટપણે દર્શાવે છે કે ફરિયાદી લાલાભાઈ તારીખ ૩૧/૧૦/૨૦૧૨ના રોજ રાત્રે લગભગ ૯.૩૦ વાગ્યે શિવમ હોસ્પિટલમાં ગયા હતા.તે એ પણ સ્પષ્ટ રીતે દર્શાવે છે કે ડાબા હાથના પાછળના ભાગ પર સ્નાયુ ઊંડા બે ઉઝરડાના ઘા હતા.તબીબી પ્રમાણપત્ર એ પણ દર્શાવે છે કે ઘાનું સીવણ સ્થાનિક એનેસ્થેસિયા હેઠળ કરવામાં આવ્યું હતું.તે ભારપૂર્વક દલીલ કરવામાં આવે છે કે ફરિયાદીનો દાવો કે આરોપી ધવલ દ્વારા તેને એક ઈજા પહોંચાડવામાં આવી છે તે

તબીબી પુરાવા દ્વારા સાબિત થતો નથી અને ફરિયાદી તેને અન્ય કોઈ ઘા લાગ્યો હોવાનો ઉલ્લેખ કરતો નથી.ડૉક્ટર રશિમકાંત શિવુભાઈ પટેલ (ફરિયાદી સાક્ષી- ૩૦/આંક: ૧૨૧/પી૬૧૭) નો પુરાવો સ્પષ્ટપણે દર્શાવે છે કે ફરિયાદી રાત્રે લગભગ ૯.૩૦ વાગ્યે શિવમ હોસ્પિટલમાં આવ્યો હતો અને તે રાત્રે લગભગ ૧૦.૩૦ વાગ્યે હોસ્પિટલમાંથી નીકળી ગયો હતો.એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે ફરિયાદી આ ઘટનાનો સાક્ષી હોવાનો દાવો કરે છે અને ઈજાઓ થયા પછી શિવમ હોસ્પિટલમાં ગયો હતો, પરંતુ તેણે મૃતક લાલાભાઈના સંબંધીઓને જાણ કરી ન હતી.તેના પુરાવા અનુસાર, તે શિવમ હોસ્પિટલમાં સારવાર હેઠળ હતો, તેને મૃતક લાલાભાઈના ભાઈ રાજુભાઈનો ફોન આવ્યો હતો, જેમાં તેમણે ફરિયાદી ક્યાં છે તે અંગે પૂછપરછ કરી હતી.આ સાક્ષી અનુસાર, તેણે પોતાની ઈજાઓ વિશે માહિતી આપી હતી.તેના પુરાવા અનુસાર, તેને રાજુભાઈ દ્વારા ઘટના સ્થળે બોલાવવામાં આવ્યો હતો અને તે ઘટના સ્થળે ગયો હતો જ્યાં તેમણે મૃત લાલાભાઈને રસ્તા પર પડેલા જોયા હતા અને તેઓ મૃત્યુ પામેલા હતા.સાક્ષીએ જણાવ્યું હતું કે ત્યારબાદ પોલીસ આવી હતી અને ફરિયાદીની પૂછપરછ કરી હતી.તેના પુરાવા અનુસાર, તેને ચોક-બજાર પોલીસ સ્ટેશન લઈ જવામાં આવ્યો હતો અને રાત્રે ૧૦:૩૦ થી ૧૦.૪૫ ની વચ્ચે તેની ફરિયાદ નોંધવામાં આવી હતી.નીતેશ ઉર્ફે નીતુ હવાલદારભાઈ (ફરિયાદી સાક્ષી ૩૫/પ્રદર્શન ૧૩૩) ના પુરાવા પરથી દલીલ કરવામાં આવે છે કે જ્યારે તેઓ તે સાંજે લગભગ ૭ વાગ્યે નવસરીથી પરત ફર્યા ત્યારે રાજુભાઈ કાર્યાલયમાં હાજર

હતા અને તેમણે તેમના મોટા ભાઈ (મૃત) ને કહ્યું કે "ચેતન મારો મિત્ર છે અને ભાગવ તેનો મિત્ર છે; ધવલ તેને (ભાગવને) હેરાન કરી રહ્યો છે અને તેઓએ તેને (ધવલને) ગજેરા સર્કલમાં મળવું જોઈએ."સાક્ષી દ્વારા એવો દાવો કરવામાં આવે છે કે ત્યારબાદ મૃતક લાલાભાઈએ ચેતનનો સંપર્ક કર્યો હતો અને તેમને જાણ કરી હતી કે તેઓ ગજેરા સર્કલ પર આવી રહ્યા છે અને તેમણે ચેતનને ગજેરા સર્કલ પર ભાગવ સાથે આવવા પાછા કહ્યું હતું.આ સાક્ષીના જણાવ્યા અનુસાર, તેઓ ગજેરા સર્કલ પહોંચ્યા પછી, ચેતન અને ભાગવ પાછા ત્યાં પહોંચ્યા અને મૃતક લાલાભાઈએ ભાગવને ધવલનો સંપર્ક કરવા કહ્યું.ત્યારબાદ ભાગવે ધવલને ફોન કર્યો અને ધવલે કહ્યું કે તે વ્યસ્ત છે અને થોડા સમય પછી સંપર્ક કરશે.

૯.૪ સાક્ષી નિતેશ અનુસાર એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે, આરોપી ધવલે ફરિયાદી લાલાભાઈ પર છરી વડે હુમલો કર્યો હતો અને ત્યારબાદ મૃતક લાલાભાઈની પીઠ પર છરી વડે બીજો હુમલો કર્યો હતો.વિદ્વાન વકીલના જણાવ્યા અનુસાર, આ એક નવું કથન છે અને ફરિયાદીના કેસથી વિપરીત છે.એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે આ સાક્ષીના પુરાવા પરથી એવું બહાર આવે છે કે મૃતક અને ફરિયાદી ત્યાંથી ભાગી ગયા પછી તેણે ત્રણ વ્યક્તિઓને લાલાભાઈને પકડતા જોયા અને એક વ્યક્તિને મૃતક લાલાભાઈની પીઠ અને પેટ પર પ્રહાર કરતા જોયા હતા.સાક્ષીએ તે સ્થળે આરોપી ધાવલ દ્વારા માર મારવાનો

ઉદ્દેખ કર્યો નથી જ્યારે ત્રણ વ્યક્તિઓએ મૃતક લાલાભાઈને પકડ્યો હોવાનો આરોપ છે.ઉલટ તપાસમાં તેણે સ્વીકાર્યું છે કે તેને બીજા દિવસે ભરવાડ સમુદાયના મિત્ર પાસેથી આ ઘટના વિશે જાણ થઈ હતી.તેમણે એ પણ સ્વીકાર્યું કે તેમણે તેમના પોલીસ નિવેદનમાં લાલાભાઈના પેટ પર પ્રહારો કરવા વિશે જણાવ્યું નથી.ઉલટ તપાસ એ પણ દર્શાવે છે કે આ સાક્ષી હાજર ન હોઈ શકે અને આરોપી ભાગી ગયો હોવાના આરોપ પછી તેના વર્તનને ધ્યાનમાં રાખીને, તે મૃતકને કોઈ સહાય આપવા માટે રાહ જોયા વિના ઘટના સ્થળથી જતો રહ્યો હતો.આ સાક્ષીના તમામ પુરાવા, પ્રથમ દષ્ટિએ, અવિશ્વસનીય લાગે છે અને બાદમાં સાક્ષી તરીકે રજૂ કરવામાં આવ્યા હોવાનું જણાય છે.એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે જ્યાં સુધી ફરિયાદી, મૃતક અને નિતેશ તેમજ ચેતન અને ભાર્ગવ પંડિતના પાન પાર્લરની નજીક ગયા ત્યાં સુધી આરોપી નંબર ૩ની જાણમાં નહોતું કે આ લોકો ભાર્ગવ સાથે મોબાઈલ ફોન અંગેના કોઈપણ વિવાદને ઉકેલવા માટે પંડિતના પાન પાર્લરમાં ભેગા થયા હતા.એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે ફરિયાદી પક્ષના કેસ મુજબ, આરોપી નંબર ૩ ગુનાના સ્થળે એ જાણીને પહોંચ્યો હતો કે કોઈ ઘટના થવાની સંભાવના બિલકુલ નથી.એવી ભારપૂર્વક દલીલ કરવામાં આવે છે કે સાંજે ૭.૩૦ વાગ્યા સુધી બેઠકનો કોઈ વિચાર ન હતો અને આરોપી નંબર ૩ ને ખબર નહોતી કે ચેતન અને ભાર્ગવે મૃતક અને અન્ય લોકો પાસેથી મદદ માંગી હતી.આમ, આરોપી નંબર ૩ ની આવી સંભવિતતા માટે તૈયારી કરવાનો કોઈ પ્રશ્ન જ નહોતો.એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે સાંજે

૭.૩૦ વાગ્યા પહેલાં આરોપી નંબર ૧ અને ૩ ની મુલાકાત વિશે કોઈ સકારાત્મક પુરાવા નથી. આનંદ ગબાની ૮૧૪૧૪૨૩૧૪૨ ના મોબાઈલ રેકૉર્ડ્સ તારીખ ૩૧/૧૦/૨૦૧૨ના રોજ સ્પષ્ટપણે દર્શાવે છે કે આનંદ ગબાણી સાંજે ૭.૨૨ થી ૮.૦૧ વાગ્યા સુધી વિવિધ સ્થળોએ ફરતો હતો અને આ તમામ વિસ્તારો ઘટના સ્થળની આસપાસ નથી.આમ, આનંદ ગબાણીની મોબાઈલ વિગતો રાત્રે ૮:૩૦ થી ૧૦.૪૧ વાગ્યા સુધી સ્પષ્ટ રીતે પ્રતિબિંબિત કરે છે કે આનંદ ગબાણી તેમના મોબાઈલ પર વિવિધ વ્યક્તિઓનો સંપર્ક કરી રહ્યો હતો. એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ ષડયંત્રનો કોઈ પુરાવો નથી.

૮.૫ એવી ભારપૂર્વક દલીલ કરવામાં આવે છે કે ફરિયાદી પક્ષે જ્યારે પંચ સાક્ષીએ કાર્યવાહીના કેસને ટેકો આપ્યો હોય ત્યારે બીજા પંચ સાક્ષી-સંજય બટુકભાઈની તપાસ કરી નથી.એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે ફરિયાદી પક્ષે જયેશ દયાભાઈ પરમાર (ફરિયાદી સાક્ષી ૨૨/ આંક ૮૭)ની પણ તારીખ ૧૨/૦૧/૨૦૧૩ (આંક-૮૮)ના રોજ તૈયાર પંચનામા હેઠળ કપડાં અને હથિયારો શોધવા માટે તપાસ કરી છે અને આ પંચ પ્રતિકૂળ સાક્ષી બની ગયો છે.એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે આંક- ૮૮ એ ડિસ્કવરી પંચનામાની શૈલીમાં દોરવામાં આવેલ પંચનામા છે, જો કે, પ્રારંભિક પંચનામાના સમયે કોઈ દોષિત નિવેદન નથી.આમ, છુપાવવાની જવાબદારી દર્શાવતા કોઈ પણ ગુનાહિત નિવેદન બાબતે પ્રારંભિક પંચનામું સંપૂર્ણપણે મૌન છે.એવી દલીલ કરવામાં

આવે છે કે આરોપી નંબર ૩ ના ઘરની તલાશી લેવામાં આવી હોવા છતાં, કોઈ વાંધાજનક વસ્તુ મળી આવી નથી. એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે જ્યારે કોઈ વાંધાજનક સામગ્રી મળતી નથી, ત્યારે ઉપરોક્ત પંચનામા પર વિશ્વાસ કરી શકાતો નથી અને તે સ્પષ્ટપણે પુરાવા અધિનિયમની કલમ રખને અસર કરે છે. એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે તપાસ અધિકારી આરોપીના રહેણાંક સરનામા વિશે જાણતા હતા પરંતુ તારીખ ૩૧/૧૦/૨૦૧૨ થી આરોપી નંબર ૩ની ધરપકડની તારીખ સુધી તેના રહેણાંક પરિસરની તલાશી લેવાનો કોઈ પ્રયાસ કરવામાં આવ્યો ન હતો. એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે જ્યાં ફરિયાદીએ ઈજાઓ પ્રાપ્ત થયા પછી પોતાને છુપાવવાનો દાવો કર્યો હતો અને તે સ્થળ પરથી તે ઘટનાના સાક્ષી હોવાનો દાવો કરે છે, તે સ્થળને શોધવાનો કોઈ પ્રયાસ તપાસ અધિકારી દ્વારા કરવામાં આવતો નથી અને ગુનાના સ્થળનો પંચનામા (આંક-૪૭) તે સ્થળ વિશે સંપૂર્ણપણે શાંત છે જ્યાં ફરિયાદી પોતાને છુપાવે છે અને ઘટના જુએ છે. ફરિયાદકર્તાના દાવાની સત્યતાની ખાતરી કરવા માટે આવી જગ્યાએ લોહીના ડાઘની હાજરી ખૂબ મહત્વની રહી હોત. આમ, તપાસ એજન્સીએ મૃતક પર થયેલા હુમલા અંગે ફરિયાદીના દાવાની ખાતરી કરવા માટે પગલાં લીધાં નથી અને પંચનામાની પ્રકૃતિના પુરાવાને રેકૉર્ડ પર લાવવાનો પ્રયાસ કર્યો છે અને તેથી, ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા લાદવામાં આવેલી સજા કાયદાની નજરમાં ટકી શકતી નથી.

૧૦. અપીલકર્તાઓ વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલે મોબાઈલ ટાવર ડેટાના પુરાવા, હેતુની ગેરહાજરી વગેરે પર નીચે મુજબ વિસ્તૃત રજૂઆતો પણ કરી છે:—

[A] મોબાઈલ ટાવર ડેટા પર નિવેદન :

૧૦.૧ દોષિત આરોપી વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલે મોબાઈલ ટાવરના સ્થાન પર ઘણો આધાર રાખ્યો છે. મોબાઈલ ટાવર ડેટા પર આધાર રાખીને એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે આરોપી ઘટના સ્થળે હાજર ન હતા. એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે રાત્રે ૮:૩૦ પછી ધાવલના મોબાઈલ નંબરના સંદર્ભમાં કોલની વિગતો અનુસાર, ધાવલ દ્વારા મોબાઈલ પર કોઈનો સંપર્ક કરવા વિશે કોઈ વિગતો મળી નથી. મોબાઈલ સેલ ફોન નંબર ૯૮૭૯૭૧૭૩૦૯ અને ૯૯૭૯૧૨૨૯૪૯ના સંદર્ભમાં કોઈ પુરાવા રેકૉર્ડ પર આવતા નથી.

૧૦.૨ એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે ઘટના પછી સાક્ષી જય તેના નિવાસસ્થાને ગયો હતો અને થોડા સમય પછી તેની મોટરસાયકલ લેવા માટે પંડિતના પાન પાર્લર આવ્યો હતો. તે સમયે, તેણે પોલીસને જોઈ અને તેને લાલાભાઈના મૃત્યુ અને ફરિયાદી લાલાભાઈની ઈજા વિશે જાણ થઈ. આમ, ભાર્ગવ અથવા સાક્ષી જય પાસેથી આરોપી નંબર ૩ ધવલ દ્વારા રકમની માંગ

કરવાના હેતુના પાસા વિશ્વસનીય નથી અને ધવલ દ્વારા મોબાઈલની માંગના સંદર્ભમાં ઉકેલ શોધવાનો ૩૧/૧૦/૨૦૧૨ પહેલાં કોઈ પ્રસંગ નહોતો.

૧૦.૩ વિદ્વાન વકીલે દલીલ કરી છે કે જ્યાં સુધી કાવતરું સંબંધિત કાર્યવાહીના કેસની વાત છે, ટ્રાયલ કોર્ટે કાવતરું સંબંધિત કાર્યવાહીના કેસને માન્યો નથી અને આરોપી નંબર ૧ અને ૩ ને કાવતરાના આરોપમાંથી મુક્ત કરવામાં આવ્યા છે.કાવતરાના ગુના માટે આરોપી નંબર ૧ અને ૩ ની તરફેણમાં નિર્દોષ જાહેર કરવાના આદેશ સામે રાજ્ય દ્વારા કોઈ અપીલ કરવામાં આવી નથી.આશય અંગેના પુરાવાને ધ્યાનમાં લેતા, કોઈ પણ આરોપી દ્વારા કાવતરું ઘડવાનો કોઈ પ્રશ્ન જ નથી, ખાસ કરીને એ હકીકતને ધ્યાનમાં રાખીને કે તારીખ ૩૧/૧૦/૨૦૧૨ના રોજ સાંજે ૭.૩૨ વાગ્યા સુધી મૃતક લાલાભાઈના કહેવા પર મોબાઈલ અને/અથવા Rs.૧૦,૦૦૦/ની રકમની માંગના કથિત વિવાદને ઉકેલવા માટે આરોપી ધવલને બોલાવવાનો કોઈ પ્રશ્ન જ નથી.એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે મૃતક લાલા દેવા (મોબાઈલ નંબર ૯૮૨૫૫૬૪૭૭૪) ના કોલની વિગતો પણ દર્શાવે છે કે મૃતકે માત્ર ચેતન સાથે તારીખ ૩૧/૧૦/૨૦૧૨ના રોજ સાંજે ૭.૩૯ થી ૮.૨૯ ની વચ્ચે વાત કરી હતી અને ટાવરનું સ્થાન વિવિધ સ્થળો દર્શાવે છે.

૧૦.૪ એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે તેવી જ રીતે, ભાર્ગવની કોલ વિગતો (મોબાઇલ નંબર ૮૮૬૬૭૬૩૫૪૭) સ્પષ્ટપણે દર્શાવે છે કે ભાર્ગવે જય સાથે તારીખ ૩૧/૧૦/૨૦૧૨ના રોજ રાત્રે ૮.૧૭ થી ૯.૪૦ વચ્ચે વાત કરી હતી.ટાવરનું સ્થાન સ્પષ્ટપણે વિવિધ સ્થળોને પ્રતિબિંબિત કરે છે અને આશ્ચર્યજનક રીતે રાત્રે ૮.૪૮ થી ૯.૪૦ ની વચ્ચે રેકૉર્ડ કરવા જય અને ભાર્ગવને વચ્ચે કોઈ વાતચીતનો પુરાવો નથી.એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે તારીખ ૩૧/૧૦/૨૦૧૨ના રોજ ચેતન સાથે વાત કરવાના સંદર્ભમાં ભાર્ગવનો મોબાઇલ રેકૉર્ડ સ્પષ્ટપણે દર્શાવે છે કે ભાર્ગવે સાંજે ૭.૫૩ થી ૧૦.૩૨ વચ્ચે વાત કરી હતી અને ટાવરનું સ્થાન સ્પષ્ટપણે વિવિધ સ્થાનોને પ્રતિબિંબિત કરે છે.આ સમયગાળા દરમિયાન ભાર્ગવ અને ચેતન વચ્ચેની વાતચીત વિશે કોઈ પુરાવા નથી અને મોબાઇલ ટાવરના વિવિધ સ્થાનોને ધ્યાનમાં લેતા, આ ત્રણેય સાક્ષીઓ જય, ચેતન, ભાર્ગવનો પંડિતના પાન પાર્લરની નજીક ઉપસ્થિતિનો દાવો ખૂબ જ શંકાસ્પદ બને છે.

૧૧. અપીલકર્તાઓ-આરોપી નંબર ૧ અને ૩ માટે વિજ્ઞાન વકીલ દ્વારા કરવામાં આવેલી રજૂઆતોમાં અમને કોઈ તથ્ય મળતું નથી.આ સંબંધમાં અમે સેલ્યુલર ફોનના સ્થાનને ટ્રેક કરવા માટે ઐતિહાસિક સેલ્યુલર સાઈટ ડેટાના ઉપયોગની મર્યાદાઓ અને સ્વીકાર્યતા પર રિચમંડ જર્નલ ઓફ લો એન્ડ ટેક્નોલોજી વોલ્યુમ ૧૮ | ઇશ્યુ ૧ વર્ષ ૨૦૧૧ ની કલમ ૪ નો સંદર્ભ લેવા

માંગીએ છીએ.સંબંધિત પેરા-૧૧ અને ૧૩ નીચે પ્રમાણે પુનઃઉત્પાદિત કરવામાં આવ્યા છે:

“(૧૧) હાઈ કોનસન્ટ્રેશન ધરાવતી સેલ સાઈટ્સ અને કવરેજમાં ઓવરલેપ ધરાવતા વિસ્તારોમાં કામ કરતી વખતે સેલ ફોનનો સંકેત ઘણીવાર એક કરતાં વધુ સેલ સાઈટ દ્વારા એક સાથે પ્રાપ્ત થાય છે.જ્યારે આપું થાય છે, ત્યારે ટ્રાએન્ચ્યુલેશન નામની ગાણિતિક પ્રક્રિયા ફોનનું સ્થાન નક્કી કરી શકે છે જો:

(૧) સંકેત પ્રાપ્ત કરતા ત્રણ બિંદુઓ જાણીતા છે; અથવા

(૨) સિગ્નલ મેળવનારા બે બિંદુઓ જાણીતા છે, તે દિશામાં કે જેમાં સેલ સાઈટને સિગ્નલ મળ્યું હતું.ટ્રાએન્ચ્યુલેશનની ચોકસાઈ સંખ્યાબંધ પરિબલો પર આધાર રાખીને બદલાય છે, જેમ કે સેલ સાઈટની ઘનતા.શહેરી વિસ્તારોમાં સેલ સાઈટ્સની ઘનતા વધારે હોય છે; તેથી, તે વિસ્તારોમાં ટ્રાએન્ચ્યુલેશન સૌથી વધુ શક્ય છે.

XXX XXX

[૧૩] ઘણીવાર ઐતિહાસિક સેલ સાઈટ રેકૉર્ડ્સ માત્ર કોલ્સની તારીખ, સમય અને સમયગાળો સૂચવે છે, પછી ભલે તે કોલ્સ ઈનબાઉન્ડ હોય કે આઉટબાઉન્ડ, અને પ્રાપ્ત કોલ્સ માટે ઉદ્ભવ અને સમાપ્તિ સેલ સાઈટ્સ દર્શાવે છે. તદનુસાર, ટ્રાએન્ચ્યુલેશન ફોનનું સ્થાન નક્કી કરી શકતું નથી કારણ કે ક્યાં તો ફોન માત્ર એક જ સાઈટ સાથે જોડાયેલ છે (એટલે કે, ઉદ્ભવ અને સમાપ્તિ સેલ સાઈટ્સ સમાન છે) અથવા માત્ર બે સાઈટ્સ દિશાસૂચક માહિતી વિના જુદા જુદા સમયે (કોલની શરૂઆત અને અંતે) જાણીતી છે.રેકૉર્ડમાં આ અંતર એટલા માટે થાય છે કારણ કે વાસ્તવિક સમયના સેલ સાઈટ ડેટાને રેકૉર્ડ કરવા માટે કોઈ વ્યવસાયિક હેતુ અસ્તિત્વમાં નથી, અને સેલ્યુલર કંપનીઓ માત્ર ઐતિહાસિક સેલ સાઈટ ડેટાનો રેકૉર્ડ રાખે છે જે બિલિંગ હેતુઓ માટે અથવા કોલ ટ્રાફિકને માપવા માટે ઉપયોગી છે.સેલ સાઈટ ડેટા

મેળવવામાં વધારાની સમસ્યા ઊભી થઈ શકે છે, કારણ કે કંપનીઓ ડેટાને સેલ્યુલરથી નહીં પણ કંપનીની સિસ્ટમમાંથી સાફ કરતા પહેલા માત્ર છથી બાર મહિના માટે સંગ્રહિત કરી શકે છે.જો ઉપલબ્ધ રેકૉર્ડ્સમાંથી ટ્રાએન્ચ્યુલેશન શક્ય ન હોય તો, આ રેકૉર્ડ્સ ફક્ત ઉપલબ્ધ રેકૉર્ડ્સમાંથી કવરેજ વિસ્તારો દર્શાવે છે, રેકૉર્ડ્સ પર, મોટાભાગે, તે પછીનો ફોન કોલની શરૂઆતમાં અને અંતે હોય છે.”

૧૨. ઉપરોક્ત તકનીકી પાસાઓને કેસની હકીકતો પર લાગુ કરતા, અમારું માનવું છે કે જ્યારે મોબાઇલ ફોનના સ્થાનને નિર્ધારિત કરતા કોઈ સકારાત્મક પુરાવા નથી, ત્યારે એવું ન કહી શકાય કે આરોપી ઘટના સ્થળે હાજર ન હતા.સિંગલ સેલ ટાવરના ડેટામાંથી ચોક્કસ તારીખ, સમય અને કોલનો સમયગાળો, જેમાં કોલ આવતા હતા કે બહાર જતા હતા તે સ્થાપિત કરી શકાય છે.પરંતુ અનુપસ્થિતિ સાબિત કરવા માટે, બચાવ પક્ષ પાસે ગુનાના સ્થળનો ઉપયોગ કરીને સ્થાપિત કરવા માટે મોબાઇલ ફોન હોય છે,જે નિષ્ણાતને સ્થાનના પુરાવા તરફ નિર્દેશ કરે છે, જે બચાવ પક્ષ દ્વારા સ્થાપિત કરવાનું બાકી છે.

[બી] આશય:

૧૩. અપીલકર્તા-આરોપીના વિદ્વાન વકીલ શ્રી એ. ડી. શાહ દ્વારા દલીલ કરવામાં આવે છે કે ફરિયાદી પક્ષ દ્વારા આશય સ્થાપિત કરવામાં આવ્યો

નથી.એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે આરોપી નંબર ૩ ઘટના સ્થળે પહોંચ્યો ન હતો ત્યાં સુધી તેને ખબર નહોતી કે મૃતક ઘટના સ્થળે હાજર હતો.

૧૪. તેનાથી વિપરીત, ફરિયાદી વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ શ્રી પોપટે રજૂઆત કરી છે કે જ્યારે ઇજાગ્રસ્ત સાક્ષીનો પુરાવો અદાલતમાં ઉપલબ્ધ હોય ત્યારે આશયની ગેરહાજરી નજીવી છે.સામાન્ય રીતે ઇજાગ્રસ્ત સાક્ષી અન્ય સાક્ષીઓ કરતાં વધુ વિશ્વસનીયતાનો લાભ માણશે.આ સંબંધમાં, તેમણે **જરનૈલ સિંહ વિરુદ્ધ પંજાબ રાજ્ય [૨૦૦૯ (૦) જી. એલ. એચ. ઇ. એલ. એસ. સી. ૪૪૪૧૦]** ના કેસમાં નિર્ણય પર આધાર રાખ્યો છે, જેમાં એવું માનવામાં આવે છે કે:

૨૧. ઉત્તર પ્રદેશ રાજ્ય વિરુદ્ધ કિશન ચંદ અને અન્યો (૨૦૦૪) ૭ એસ. સી. સી. ૬૨૯ માં, સમાન દ્રષ્ટિકોણને પુનરાવર્તિત કરવામાં આવ્યો છે, જેમાં અવલોકન કરવામાં આવ્યું છે કે મુદ્દાંકિત સાક્ષીની જુબાની તેની પોતાની સુસંગતતા અને અસરકારકતા ધરાવે છે.સાક્ષીને ઘટનાના સમયે અને સ્થળ પર ઇજાઓ થઈ હતી તે હકીકત, તેની જુબાનીને સમર્થન આપે છે કે તે ઘટના દરમિયાન હાજર હતો.જો ઇજાગ્રસ્ત સાક્ષીની લાંબી ઉલટ તપાસ કરવામાં આવે અને તેની જુબાનીને નકારી કાઢવા માટે કંઈપણ મેળવી શકાતું નથી, તો તેના પર આધાર રાખવો જોઈએ (જુઓ- કિશન અને અન્યો વિરુદ્ધ હરિયાણા

રાજ્ય (૨૦૦૬) ૧૨ એસસીસી ૪૫૯).આમ, અમારો માનવામાં આવતો અભિપ્રાય છે કે દર્શન સિંહ (ફરિયાદી સાક્ષી-૪) ના પુરાવા પર નીચેની અદાલતો દ્વારા યોગ્ય રીતે આધાર રાખવામાં આવ્યો છે.

૧૪.૧ શ્રી પોપટે મનો દત્ત વિરુદ્ધ ઉત્તર પ્રદેશ રાજ્ય [૨૦૧૨ (૦) .જી. એલ. એચ. ઇ. એલ.-એસ.સી-૫૦૯૮૧] ના કેસમાં પણ નિર્ણય પર આધાર રાખ્યો છે, જેમાં એવું માનવામાં આવે છે કે

૨૩. અમારા મતે, નાનકૂની બિન-તપાસનો જે આરોપીએ વાંધો ઉઠાવ્યો હતો તે , ફરિયાદી પક્ષના કેસને અસર કરશે નહીં.સામાન્ય રીતે, ઇજાગ્રસ્ત સાક્ષી વધુ વિશ્વસનીયતાનો આનંદ માણશે કારણ કે તે પોતે પીડિત છે અને આમ, આવી વ્યક્તિ માટે ઘટનાનું ખોટું સંસ્કરણ જણાવવાનો, અથવા કોઈને ખોટી રીતે સામેલ કરવાનો અને સોદામાં, વાસ્તવિક ગુનેગારનું રક્ષણ કરવાનો કોઈ પ્રસંગ રહેશે નહીં.અદાલત દ્વારા ઇજાગ્રસ્ત સાક્ષીની જુબાની સાથે જે ભારાંક જોડવો જોઈએ તેની આપણે વધુ વિસ્તૃત ચર્ચા કરવાની જરૂર નથી.હકીકતમાં, ફોજદારી ન્યાયશાસ્ત્રનું આ પાસું હવે એકીકૃત નથી રહ્યું, જેમ કે આ અદાલત દ્વારા એકસમાન ભાષામાં સતત કહેવામાં આવ્યું છે.આપણે અબ્દુલ સઈદ વિરુદ્ધ મધ્ય પ્રદેશ રાજ્ય [(૨૦૧૦) ૧૦ એસ. સી. સી. ૨૫૯] ના કેસનો ઉલ્લેખ કરી શકીએ છીએ, જ્યાં આ અદાલતે નીચે મુજબ ચુકાદો આપ્યો હતો:

'૨૮. આ ઘટના દરમિયાન પોતે ઘાયલ થયેલા સાક્ષીના પુરાવા સાથે જોડવાના વજનના પ્રશ્ન પર આ અદાલત દ્વારા વિસ્તૃત ચર્ચા કરવામાં આવી છે.જ્યાં ઘટનાનો સાક્ષી પોતે ઘટનામાં ઘાયલ થયો હોય, ત્યાં આવા સાક્ષીની જુબાની સામાન્ય રીતે ખૂબ જ વિશ્વસનીય માનવામાં આવે છે, કારણ કે તે એક સાક્ષી છે જે ગુનાના સ્થળે

તેની હાજરીની આંતરિક બાંધધરી સાથે આવે છે અને કોઈને ખોટી રીતે ફસાવવા માટે તેના વાસ્તવિક હુમલાખોર (ઓ) ને છોડી દેવાની શક્યતા નથી.'ઈજાગ્રસ્ત સાક્ષીને બદનામ કરવા માટે વિશ્વાસપાત્ર પુરાવા જરૂરી છે.[રામલગન સિંહ વિરુદ્ધ બિહાર રાજ્ય, મલખાન સિંહ વિરુદ્ધ ઉત્તર પ્રદેશ રાજ્ય, માચી સિંહ વિરુદ્ધ પંજાબ રાજ્ય, અપ્પાભાઈ વિરુદ્ધ ગુજરાત રાજ્ય, બોન્ક્યા વિરુદ્ધ મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય, ભાગ સિંહ વિરુદ્ધ મોહર વિરુદ્ધ ચુપી રાજ્ય (SCC પાનું ૬૦૬ bc), દિનેશ કુમાર વિરુદ્ધ રાજસ્થાન રાજ્ય, વિષ્ણુ વિરુદ્ધ રાજસ્થાન રાજ્ય, અન્નારેડ્ડી સાંબશિવ રેડ્ડી વિરુદ્ધ આંધ્ર પ્રદેશ રાજ્ય અને બલરાજે વિરુદ્ધ મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય]

૨૯. આ મુદ્દાનો નિર્ણય કરતી વખતે, જરનેલ સિંહ વિરુદ્ધ પંજાબ રાજ્યમાં સમાન દ્રષ્ટિકોણ લેવામાં આવ્યો હતો, જ્યાં આ અદાલતે ઘાયલ આરોપીની જુબાનીને આપવામાં આવેલા વિશેષ પુરાવાના દરજ્જાનો પુનરોચ્ચાર કર્યો હતો અને તેના અગાઉના ચુકાદાઓ પર આધાર રાખ્યો હતો જે નીચે મુજબ છે:(એસ. સી. સી. પૃષ્ઠો ૭૨૬૨૭, ફકરા ૨૮૨૯)

'૨૮. દર્શન સિંહ (ફરિયાદી સાક્ષી-૪) ઘાયલ સાક્ષી હતા.ડૉક્ટર દ્વારા તેની તપાસ કરવામાં આવી હતી.તેમની જુબાનીને હળવાશથી નકારી ન શકાય.તેમણે ઘટનાની સંપૂર્ણ વિગતો આપી હતી કારણ કે જ્યારે હુમલાખોરો ટ્યુબવેલ પર પહોંચ્યા ત્યારે તેઓ ત્યાં હાજર હતા.શિવલિંગપ્પા કલ્લાયનપ્પા વિરુદ્ધ કર્ણાટક રાજ્ય કેસમાં આ અદાલતે ચુકાદો આપ્યો છે કે ઘાયલ સાક્ષીની જુબાની પર આધાર રાખવો જોઈએ, સિવાય કે મોટા વિરોધાભાસ અને વિસંગતતાઓના આધારે તેના પુરાવાને નકારી કાઢવા માટે મજબૂત આધાર ન હોય, કારણ કે જો તે સાબિત થાય કે ઉપરોક્ત ઘટના દરમિયાન તેને ઈજા થઈ હતી તો તે દ્રશ્ય પર તેની હાજરી સ્થાપિત થાય છે.

૨૯. ચુપી રાજ્ય વિરુદ્ધ કિશન ચંદમાં સમાન દ્રષ્ટિકોણનો પુનરોચ્ચાર કરવામાં આવ્યો છે જેમાં અવલોકન કરવામાં આવ્યું છે કે મુદ્દાંકિત સાક્ષીની જુબાનીની તેની

પોતાની સુસંગતતા અને અસરકારકતા છે.સાક્ષીને ઘટનાના સમયે અને સ્થળ પર ઈજાઓ થઈ હતી તે હકીકત, તેની જુબાનીને સમર્થન આપે છે કે તે ઘટના દરમિયાન હાજર હતો.જો ઈજાગ્રસ્ત સાક્ષીની લાંબી ઉલટ તપાસ કરવામાં આવે અને તેની જુબાનીને કાઢી નાખવા માટે કંઈપણ મેળવી શકાતું નથી, તો તેના પર આધાર રાખવો જોઈએ (કૃષ્ણ વિરુદ્ધ હરિયાણા રાજ્ય).આમ, અમારો વિચારશીલ અભિપ્રાય છે કે દર્શન સિંહ (ફરિયાદી સાક્ષી-૪) ના પુરાવા પર નીચેની અદાલતો દ્વારા યોગ્ય રીતે આધાર રાખવામાં આવ્યો છે.

૩૦. આ મુદ્દા પરના કાયદાનો સારાંશ એ રીતે આપી શકાય કે ઈજાગ્રસ્ત સાક્ષીની જુબાનીને કાયદામાં વિશેષ દરજ્જો આપવામાં આવે છે.આ એ હકીકતનું પરિણામ છે કે સાક્ષીને ઈજા એ ગુનાના સ્થળે તેની હાજરીની આંતરિક બાંધધરી છે અને કારણ કે સાક્ષી તેના વાસ્તવિક હુમલાખોરને માત્ર ત્રીજા પક્ષને ખોટી રીતે ફસાવવા માટે સજા વગર જવા દેવા માંગતો નથી.આમ, ઘાયલ સાક્ષીની જુબાની પર આધાર રાખવો જોઈએ, સિવાય કે તેમાં મોટા વિરોધાભાસ અને વિસંગતતાઓના આધારે તેના પુરાવાને નકારી કાઢવા માટે મજબૂત આધાર હોય.

૧૪.૨ શ્રી પોપટે બાલેશ્વર મહતો વિરુદ્ધ બિહાર રાજ્યના કેસમાં સર્વોચ્ચ અદાલતના ચુકાદા પર આધાર રાખ્યો છે, જેનો અહેવાલ [૨૦૧૭ (૩) એસસીસી ૧૫૨] માં આપવામાં આવ્યો છે, જે નીચે મુજબ છે:

“હવે, બીજા પાસા પર આવીએ તો, તે સ્પષ્ટ છે કે બિંદેશ્વર અને આનંદી બંનેને ઉપરોક્ત સમયગાળા દરમિયાન ઈજા થઈ હતી અને ફરિયાદી સાક્ષી ૨ તેમજ કોર્ટ સાક્ષી-૨ દ્વારા તપાસ કરવામાં આવી હતી, જેનો ઉલ્લેખ સારવાર કરતા ડૉક્ટર દ્વારા કરવામાં આવ્યો હતો.ઈજાગ્રસ્ત સાક્ષીના પુરાવાને સામાન્ય ઘટનામાં બાજુ પર મૂકી

શકાતા નથી, તેના બદલે તેમના પુરાવાને વધુ ભારની સાથે ધ્યાનમાં લેવા જોઈએ કારણ કે ઈજાની હાજરી ઘટના સ્થળે સાક્ષીની હાજરી સૂચવે છે.(૨૦૧૧) ૭ એસ. સી. સી. ૪૨૧ માં નોંધાયેલા ભજન સિંહ ઉર્ફે હરભજન સિંહ વિરુદ્ધ હરિયાણા રાજ્ય કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા આ જ અભિપ્રાયનો પુનરોચ્ચાર કરવામાં આવ્યો છે.

"૩૬.મુદ્રાંકિત સાક્ષીના પુરાવાને યોગ્ય મહત્વ આપવું આવશ્યક છે કારણ કે ઘટના સ્થળે તેની હાજરી પર શંકા કરી શકાતી નથી.તેનું નિવેદન સામાન્ય રીતે ખૂબ જ વિશ્વસનીય માનવામાં આવે છે અને તે અસંભવિત છે કે તેણે બીજા કોઈને ખોટી રીતે ફસાવવા માટે વાસ્તવિક હુમલાખોરને છોડી દીધો હોય.ઈજાગ્રસ્ત સાક્ષીની જુબાનીની પોતાની સુસંગતતા અને અસરકારકતા હોય છે કારણ કે તેને ઘટનાના સમયે અને સ્થળે ઈજાઓ થઈ છે અને આ તેની જુબાનીને સમર્થન આપે છે કે તે ઘટનાના સમયે હાજર હતો.આમ, ઈજાગ્રસ્ત સાક્ષીની જુબાનીને કાયદામાં વિશેષ દરજ્જો આપવામાં આવે છે.આવા સાક્ષી ગુનાના સ્થળે તેની હાજરીની બાંધધરી સાથે આવે છે અને કોઈને ખોટી રીતે ફસાવવા માટે તેના વાસ્તવિક હુમલાખોર (ઓ) ને છોડી દેવાની શક્યતા નથી."ઈજાગ્રસ્ત સાક્ષીને બદનામ કરવા માટે વિશ્વાસપાત્ર પુરાવા જરૂરી છે.આમ, ઈજાગ્રસ્ત સાક્ષીના પુરાવા પર આધાર રાખવો જોઈએ સિવાય કે તેમાં મોટા વિરોધાભાસ અને વિસંગતતાઓના આધારે તેના પુરાવાને નકારી કાઢવા માટેના આધારો હોય.(જુઓ: અબ્દુલ સઈદ વિરુદ્ધ એમપી રાજ્ય (૨૦૧૦) ૧૦ એસસીસી ૨૫૯; કૈલાસ વિરુદ્ધ મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય (૨૦૧૧) ૧ એસસીસી ૭૯૩; દુરબલ વિરુદ્ધ યુપી રાજ્ય (૨૦૧૧) ૨ એસસીસી ૬૭૬ અને યુપી રાજ્ય વિરુદ્ધ નરેશ (૨૦૧૧) ૪ એસસીસી ૩૨૪.)"

૧૫. રાજ્ય વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન સહાયક સરકારી વકીલ શ્રી એચ. કે. પટેલ ફરિયાદીના વિદ્વાન વકીલની રજૂઆતોને સંપૂર્ણ ટેકો આપે છે અને વધુમાં તેમણે દલીલ કરી છે કે ફરિયાદી પક્ષનો કેસ ફરિયાદીના પુરાવા પર આધારિત છે જે ઘાયલ સાક્ષી છે એટલે કે ફરિયાદી સાક્ષી ૨૯ અને ફરિયાદીના પુરાવાને ફરિયાદી સાક્ષી ૩૦-ડૉ. રશ્મીકાંત શિવુભાઈ પટેલ, જેમણે ફરિયાદીની સારવાર કરી હતી, તેમના પુરાવા દ્વારા સમર્થન મળે છે. તબીબી પ્રમાણપત્ર (આંક-૧૨૨ પર) અને દવા-ચિકિત્સા (આંક-૧૨૩ પર) ફરિયાદી સાક્ષી-૩૦ દ્વારા જારી કરવામાં આવે છે. એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે ડૉક્ટરે તેની જુબાનીમાં સ્પષ્ટપણે જણાવ્યું છે કે તેણે તબીબી પ્રમાણપત્ર અને દવા-ચિકિત્સા જારી કર્યું હતું. એફ. આઈ. આર. માં જ તમામ આરોપીઓને ચોક્કસ ભૂમિકા માટે જવાબદાર ઠેરવવામાં આવ્યા છે. એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે ગેરકાયદેસર રીતે એકઠા થવાના આક્ષેપો છે. ફરિયાદી જે ઈજાગ્રસ્ત સાક્ષી છે તેના પુરાવાને સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા નિર્ધારિત સિદ્ધાંતોને ધ્યાનમાં રાખીને તેના પુરાવાને અલગ પાયા પર મૂકીને ધ્યાનમાં લેવાનો છે. એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે ઈજાગ્રસ્ત સાક્ષીના પુરાવાને અન્ય નજરે જોનાર સાક્ષીઓ એટલે કે ફરિયાદી સાક્ષી ૩૫-નિતેશ @નીતુ, ફરિયાદી સાક્ષી ૩૬-ચેતન પરમાર અને ફરિયાદી સાક્ષી ૩૭-ભાર્ગવ પિપલિયાના પુરાવાઓમાંથી સમર્થન મળી રહ્યું છે. એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે ફરિયાદી-ઘાયલ સાક્ષીએ અદાલત સમક્ષ અને

ટી.આઈ. પેરેડ દરમિયાન પણ આરોપીની ઓળખ કરી હોય ત્યારે વિદ્વત ટ્રાયલ કોર્ટે આરોપીને ખોટી રીતે નિર્દોષ જાહેર કર્યો છે.

૧૬. જ્યાં સુધી આશયના પ્રશ્નની વાત છે, અમારો મત છે કે જ્યારે આરોપીને ગુનામુક્ત કરવા માટે સીધો પુરાવો હોય છે, ત્યારે આરોપીના અપરાધને સ્થાપિત કરવા માટે હેતુનો કોઈ અર્થ નથી.આ સંબંધમાં, અમે ૨૦૨૦ના ક્રિમિનલ અપીલ નંબર ૫૭૭માં પોલીસ ઇન્સ્પેક્ટર દ્વારા રજૂ કરાયેલા સ્ટાલિન વિરુદ્ધ રાજ્યના કેસનો સંદર્ભ આપવા માંગીએ છીએ, જેમાં ૦૯/૦૯/૨૦૨૦ના રોજ નિર્ણય લેવામાં આવ્યો છે, જેમાં માનનીય સુપ્રીમ કોર્ટે ચુકાદો આપ્યો છે કે:

“૬. હવે, જ્યાં સુધી આરોપી વતી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે ફરિયાદી પક્ષ હેતુ સ્થાપિત કરવામાં અને સાબિત કરવામાં નિષ્ફળ ગયો છે અને/અથવા ઘટનાનો કથિત આશય ઘટનાના ચાર મહિના પહેલાનો છે, ત્યાં સુધી રાજ્ય વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલે ભારપૂર્વક રજૂઆત કરી છે કે, ઉચ્ચ અદાલત દ્વારા યોગ્ય રીતે અવલોકન કરવામાં આવ્યું છે તેમ, જ્યાં સાક્ષીઓ ઉપલબ્ધ હોય તેવા કેસમાં, આશય મહત્વહીન બની જાય છે.એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે, વર્તમાન કેસમાં, ફરિયાદી સાક્ષી ૧,૨ અને ૩ આ ઘટનાના સાક્ષી છે અને તેથી, વર્તમાન કેસમાં આશય નજીવો છે.સુખપાલ સિંહ વિરુદ્ધ પંજાબ રાજ્ય (૨૦૧૯) ૧૫ એસ. સી.

સી. ડરરના કેસમાં આ અદાલતના નિર્ણય પર ભારે નિર્ભરતા મૂકવામાં આવી છે.”

વર્તમાન કેસમાં, ઇજાગ્રસ્ત ફરિયાદી સહિત ઘટનાના નજરે જોનારા સાક્ષીઓ હોવાથી, આશય મહત્વહીન બની જાય છે.અપીલકર્તાઓ- આરોપીઓના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા કરવામાં આવેલી રજૂઆતો કે ફરિયાદી પક્ષ હેતુ સ્થાપિત કરવામાં નિષ્ફળ ગયો છે અને તેથી, દોષિત ઠેરવી શકાતો નથી, તે ગુણદોષથી વંચિત છે.

[C] આઈ. પી. સી. ની કલમ ૩૦૦ નો અપવાદ:

૧૭. અપીલકર્તાઓના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા ભારપૂર્વક રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે કથિત ઘટના ઓચિંત્તા ઝઘડાના જુસ્સાની ગરમીમાં અચાનક લડાઈમાં કોઈ પૂર્વધારણા વિના થઈ હતી અને તેથી, ટ્રાયલ કોર્ટે કલમ ૩૦૦ના અપવાદ ૪ હેઠળ કેસ ધ્યાનમાં લેવો જોઈએ.

૧૭.૧ તેમની રજૂઆતના સમર્થનમાં, અપીલકર્તાઓ આરોપીઓના વિદ્વાન વકીલે અરુણ અને અન્ય(ઓ) વિરુદ્ધ છત્તીસગઢ રાજ્ય [૨૦૧૭ લો

સ્યુટ (એસસી) ૧૧૬] ના કેસમાં સર્વોચ્ચ અદાલતના ચુકાદા પર આધાર રાખ્યો છે, જેમાં એવું અવલોકન કરવામાં આવ્યું છે કે:

“૧૯. વિચારણા માટેનો મુદ્દો એ છે કે શું આઈ. પી. સી. ની કલમ ૩૦૨ હેઠળ અપીલકર્તાઓની સજા આધરભૂત છે કે કેમ. અગાઉ ચર્ચા કરવામાં આવી છે તેમ, પુરાવા સ્પષ્ટપણે સ્થાપિત કરે છે કે જ્યારે અયોધ્યા પ્રસાદ અને અન્ય સાક્ષીઓ વૃક્ષો કાપી રહ્યા હતા, ત્યારે બોલાચાલી થઈ હતી અને ઉપરોક્ત બોલાચાલી દરમિયાન અપીલકર્તાઓએ મૃતક પર હુમલો કર્યો હતો. આમ, આ ઘટના અચાનક થયેલી લડાઈને કારણે બની હતી, જે અમારા મતે આઈપીસીની કલમ ૩૦૦ના અપવાદ (જ) હેઠળ આવે છે.

૨૦. આ અપવાદ (જ) નો ઉપયોગ કરવા માટે, આ અદાલત દ્વારા સુરિન્દર કુમાર વિરુદ્ધ કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશ ચંદીગઢ (૧૯૮૯) ૨ એસ. સી. સી. ૨૧૭ કેસમાં જે જરૂરિયાતો પૂરી કરવાની છે તે નીચે મુજબ સમજાવવામાં આવી છે:

“૭. આ અપવાદને લાગુ કરવા માટે ચાર જરૂરિયાતો પૂરી થવી જોઈએ, એટલે કે, (i) તે અચાનક લડાઈ હતી; (ii) કોઈ પૂર્વયોજના નહોતી; (iii) આ કૃત્ય જુસ્સાની ગરમીમાં કરવામાં આવ્યું હતું; અને (iv) હુમલાખોરે કોઈ અનુચિત લાભ લીધો ન હતો અથવા ફૂર રીતે કામ કર્યું ન હતું. ઝઘડાનું કારણ સુસંગત નથી અને ન તો તે સુસંગત છે કે કોણે ઉશ્કેરણીની રજૂઆત કરી હતી અથવા હુમલો શરૂ કર્યો હતો. ઘટના દરમિયાન થયેલા જખમોની સંખ્યા નિર્ણાયક પરિબલ નથી પરંતુ મહત્વની બાબત એ છે કે ઘટના અચાનક અને પૂર્વયોજિત ન હોવી જોઈએ અને અપરાધીએ ગુસ્સામાં કૃત્ય કર્યું હોવું જોઈએ. અલબત્ત, અપરાધીએ કોઈ અનુચિત લાભ લીધો ન હોવો જોઈએ અથવા ફૂર રીતે કામ કર્યું ન હોવું જોઈએ. જ્યાં, અચાનક ઓચિંત્તા ઝઘડામાં,

ક્ષણની ગરમીમાં વ્યક્તિ એક હથિયાર ઉપાડે છે જે હાથવગું છે અને ઈજાઓનું કારણ બને છે, જેમાંથી એક જીવલેણ સાબિત થાય છે, તે આ અપવાદનો લાભ મેળવવા માટે હકદાર રહેશે જો તેણે કુરતાથી કામ ન કર્યું હોય.

૨૧. વધુમાં, અરુમુગમ વિરુદ્ધ રાજ્યના કિસ્સામાં, કાયદાના પ્રસ્તાવના સમર્થનમાં તમિલનાડુના પોલીસ નિરીક્ષક (૨૦૦૮) ૧૫ SCC ૫૮૦ દ્વારા રજૂ કરાયેલ કે જો મૃત્યુ થાય તો કલમ ૩૦૦ IPC ના અપવાદ (૪) કયા સંજોગોમાં લાગુ કરી શકાય છે, તે નીચે મુજબ સમજાવવામાં આવ્યું છે:

“૯.

“૧૮. જો મૃત્યુ (અ) પૂર્વગ્રહ વિના; (બ) અચાનક લડાઈમાં; (ક) અપરાધીએ અનુચિત લાભ ઉઠાવ્યો હોય અથવા ફૂર અથવા અસામાન્ય રીતે કામ કર્યું હોય; અને (ડ) લડાઈ માર્યા ગયેલા વ્યક્તિ સાથે થઈ હોવી જોઈએ, તો અપવાદ ૪ ની મદદ લઈ શકાય છે. કેસને અપવાદ-૪ ની અંદર લાવવા માટે તેમાં ઉલ્લેખિત તમામ ઘટકો હોવા જોઈએ. એ નોંધવું જોઈએ કે આઈ. પી. સી. ની કલમ ૩૦૦ ના અપવાદ ૪ માં થતી 'લડાઈ' ને ઈંડ સંહિતા, ૧૮૬૦ માં વ્યાખ્યાયિત કરવામાં આવી નથી. લડાઈ કરવા માટે બેની જરૂર પડે છે. જુસ્સાની ગરમી માટે જરૂરી છે કે જુસ્સો શાંત થવા માટે કોઈ સમય ન હોવો જોઈએ અને આ કિસ્સામાં, પક્ષોએ શરૂઆતમાં મૌનિક તકરારને કારણે પોતાને ગુસ્સે કર્યા હતા. લડાઈ એ બે કે વધુ વ્યક્તિઓ વચ્ચેની ઝઘડો છે, પછી ભલે તે હથિયારો સાથે હોય કે તેના વગર. કોને ઓચિંતો ઝઘડો માનવામાં આવશે તે અંગે કોઈ સામાન્ય નિયમ પ્રતિપાદિત કરવો શક્ય નથી. તે હકીકતનો પ્રશ્ન છે અને ઝઘડો અચાનક થાય છે કે નહીં તે દરેક કેસની સાબિત હકીકતો પર આધાર રાખે છે. અપવાદ ૪ ના અમલ માટે, તે બતાવવા માટે પૂરતું નથી કે ઓચિંતો ઝઘડો થયો હતો અને કોઈ પૂર્વધારણા નહોતી. તે

આગળ બતાવવું આવશ્યક છે કે ગુનેગારે અનુચિત લાભ લીધો નથી અથવા ફૂર અથવા અસામાન્ય રીતે વર્તન કર્યું નથી.જોગવાઈમાં વપરાયેલ 'અનુચિત લાભ' શબ્દનો અર્થ 'ગેરવાજબી લાભ' થાય છે."

૧૭.૨ ઉપરોક્ત અવલોકનો પર આધાર રાખીને, અપીલકર્તાઓ માટે વિદ્વાન વકીલે દલીલ કરી છે કે ઘટનાની ઉત્પત્તિને ધ્યાનમાં રાખીને, ખાસ કરીને ફરિયાદીની જુબાની, આરોપી અને પીડિત એકબીજાને જાણતા ન હતા અને પ્રથમ વખત મળ્યા હતા.તેમની વચ્ચે થોડી જ ક્ષણોમાં ઝઘડો થયો હતો.ચર્ચા દરમિયાન ઓચિંતો ઝઘડો થયો હતો.આ ઘટના અચાનક બની હતી અને એવું સૂચન કરવા માટે કંઈ નથી કે ત્યાં પૂર્વયોજના હતી અને પી.એમ. અહેવાલમાં પ્રતિબિંબિત થયેલ ઈજા સૂચવે છે કે અપીલકર્તાઓએ ગેરવાજબી લાભ લીધો હતો.

૧૮. અપીલકર્તાઓ માટે વિદ્વાન વકીલ શ્રી શાહની રજૂઆતોની પ્રશંસા કરવા માટે, આઈ. પી. સી. ની કલમ ૩૦૦ ના અપવાદ ૪ નું પુનઃઉત્પાદન કરવું ફાયદાકારક રહેશે, જે નીચે મુજબ છે:

"અપવાદ ૪.-દોષિત માનવવધ એ હત્યા નથી જો તે ઓચિંતા ઝઘડા પર જુસ્સાની ગરમીમાં અચાનક લડાઈમાં પૂર્વધારણા વિના અને ગુનેગાર દ્વારા અનુચિત લાભ લીધા વિના અથવા ફૂર અથવા અસામાન્ય રીતે કામ કર્યા વિના કરવામાં આવે.

૧૯. કલમ ૩૦૦ ના અપવાદ ૪ ના સાદા વાંચન પરથી એવું લાગે છે કે, જો ઉપરોક્ત જોગવાઈમાં સમાવિષ્ટ શરતો પૂર્ણ થાય તો ગુનાહિત હત્યા એ હત્યા નથી.તે આ મુજબ છે:(i) આ કૃત્ય પૂર્વગ્રહ વિના કરવામાં આવ્યું હતું; (ii) અચાનક લડાઈ થઈ હતી; (iii) આ કૃત્ય ઓચિંતા ઝઘડા પર જુસ્સાની ગરમીમાં હોવું જોઈએ; અને (iv) અપરાધીએ અનુચિત લાભ લેવો જોઈએ નહીં અથવા ફૂર અથવા અસામાન્ય રીતે કામ કરવું જોઈએ નહીં.આ તમામ શરતો પૂરી થવી જોઈએ નહીં તો આરોપી આઈ. પી. સી. ની કલમ ૩૦૦ ના અપવાદ ૪ ના લાભનો દાવો કરવા માટે હકદાર નહીં હોય. **AIR ૨૦૦૩ SC ૨૮૫૫માં નોંધાયેલા ધીરજભાઈ ગોરખભાઈ નાયક વિરુદ્ધ ગુજરાત રાજ્યના કેસમાં, તે ફકરા-૧૧માં નીચે મુજબ દર્શાવવામાં આવ્યું છે:**

“૧૧. કલમ ૩૦૦, આઈ. પી. સી. નો ચોથો અપવાદ ઓચિંતી લડાઈમાં કરવામાં આવેલા કૃત્યોને આવરી લે છે.ઉપરોક્ત અપવાદ પ્રથમ અપવાદ દ્વારા આવરી લેવામાં ન આવતા કાર્યવાહીના કેસ સાથે સંબંધિત છે, જેના પછી તેનું સ્થાન વધુ યોગ્ય હોત.આ અપવાદ એક જ સિદ્ધાંત પર આધારિત છે, કારણ કે બંનેમાં પૂર્વગ્રહની ગેરહાજરી છે.પરંતુ, જ્યારે અપવાદ ૧ ના કિસ્સામાં સ્વ-નિયંત્રણનો સંપૂર્ણ અભાવ છે, અપવાદ ૪ ના કિસ્સામાં, ત્યાં માત્ર જુસ્સાની ગરમી છે જે માણસના શાંત તર્કને ઢાંકી દે છે અને તેમને એવા કાર્યો કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરે છે જે તેઓ અન્યથા નહીં કરે.અપવાદ ૧ ની જેમ અપવાદ ૪ માં ઉશ્કેરણી છે; પરંતુ કરવામાં આવેલી ઈજા તે ઉશ્કેરણીનું સીધું પરિણામ નથી.હકીકતમાં અપવાદ ૪ એવા કિસ્સાઓ સાથે વ્યવહાર કરે છે જેમાં ઘા પડ્યો હોવા છતાં, અથવા વિવાદના મૂળમાં અથવા કોઈ પણ રીતે ઝઘડો થયો હોવા છતાં કોઈ ઉશ્કેરણી આપવામાં આવી હોય, તેમ છતાં બંને પક્ષોનું

અનુગામી વર્તન તેમને અપરાધના સંદર્ભમાં સમાન ધોરણે મૂકે છે. 'ઓર્થિંતી લડાઈ' નો અર્થ પરસ્પર ઉશ્કેરણી અને બંને પક્ષો પર પ્રહાર થાય છે. ત્યારબાદ કરવામાં આવેલી હત્યા સ્પષ્ટ રીતે એકતરફી ઉશ્કેરણી માટે શોધી શકાતી નથી, ન તો આવા કિસ્સાઓમાં સમગ્ર દોષ એક બાજુ મૂકી શકાય છે. જો એમ હોય તો, અપવાદ ૧ વધુ યોગ્ય રીતે લાગુ પડતો અપવાદ હશે. લડવા માટે અગાઉ કોઈ વિચાર-વિમર્શ કે નિર્ધારણ નથી. અચાનક લડાઈ થાય છે, જેના માટે બંને પક્ષોને ઓછાવત્તા પ્રમાણમાં દોષિત ઠેરવવામાં આવે છે. એવું હોઈ શકે છે કે તેમાંથી એક તેને શરૂ કરે છે, પરંતુ જો બીજાએ તેને તેના પોતાના વર્તનથી ઉશ્કેર્યું ન હોત તો તેણે તેટલો ગંભીર વળાંક ન લીધો હોત. તે પછી પરસ્પર ઉશ્કેરણી અને ઉગ્રતા થાય છે, અને દરેક લડવૈયા સાથે જોડાયેલા દોષનો હિસ્સો વહેંચવો મુશ્કેલ છે. જો મૃત્યુ (અ) પૂર્વગ્રહ વિના, (બ) અચાનક લડાઈમાં; (ક) અપરાધીએ અનુચિત લાભ ઉઠાવ્યો ન હોય અથવા ફૂર અથવા અસામાન્ય રીતે કામ કર્યું ન હોય; અને (ડ) લડાઈ માર્યા ગયેલા વ્યક્તિ સાથે થઈ હોવી જોઈએ, તો અપવાદ ૪ ની મદદ લઈ શકાય છે. કેસને અપવાદ ૪ ની અંદર લાવવા માટે તેમાં ઉલ્લેખિત તમામ ઘટકો મળવા જોઈએ. એ નોંધવું જોઈએ કે આઈ. પી. સી. ની કલમ ૩૦૦ ના અપવાદ ૪ માં થતી 'લડાઈ' ને આઈ. પી. સી. માં વ્યાખ્યાયિત કરવામાં આવી નથી. લડાઈ કરવા માટે બેની જરૂર પડે છે. જુસ્સાની ગરમી માટે જરૂરી છે કે જુસ્સો શાંત થવા માટે કોઈ સમય ન હોવો જોઈએ અને આ કિસ્સામાં, પક્ષોએ શરૂઆતમાં મૌખિક તકરારને કારણે પોતાને ક્રોધિત કર્યા છે. લડાઈ એ બે અને વધુ વ્યક્તિઓ વચ્ચેની લડાઈ છે, પછી ભલે તે હથિયારો સાથે હોય કે વગર. કોને ઓર્થિંતો ઝઘડો માનવામાં આવશે તે અંગે કોઈ સામાન્ય નિયમ ઉચ્ચારવો શક્ય નથી. તે હકીકતનો પ્રશ્ન છે અને ઝઘડો અચાનક થાય છે કે નહીં તે દરેક કેસની સાબિત હકીકતો પર આધાર રાખે છે. અપવાદ ૪ ની અરજી માટે, તે બતાવવા માટે પૂરતું નથી કે અચાનક ઝઘડો થયો હતો અને કોઈ પૂર્વધારણા નહોતી. તે આગળ

બતાવવું આવશ્યક છે કે ગુનેગારએ અનુચિત લાભ લીધો નથી અથવા ફર અથવા અસામાન્ય રીતે કામ કર્યું નથી.જોગવાઈમાં વપરાયેલ 'અનુચિત લાભ' શબ્દનો અર્થ 'ગેરવાજબી લાભ' થાય છે.”

૨૦. જો બે માણસો લડવાનું શરૂ કરે અને તેમાંથી એક નિઃશસ્ત્ર હોય અને બીજો ઘાતક હથિયારનો ઉપયોગ કરે, તો જે આવા હથિયારનો ઉપયોગ કરે છે તેણે અનુચિત લાભ ઉઠાવ્યો હોવો જોઈએ જે આઈપીસીની કલમ ૩૦૦ ના અપવાદ (જ) ના હકને નકારે છે. એ સાચું છે કે ઘાની સંખ્યા એ માપદંડ નથી, પરંતુ આરોપી અને મૃતકની તેમના ઉપયોગમાં લેવાતા હથિયારોના સંદર્ભમાં સ્થિતિ, લડાઈની રીત, અપવાદ (જ) લાગુ કરતી વખતે ધ્યાનમાં રાખવી જોઈએ.જ્યારે મૃતક સશસ્ત્ર ન હતો પરંતુ આરોપી હતો, જે જીવલેણ પરિણામો સાથે મૃતકને ઈજા પહોંચાડતો હતો, ત્યારે કલમ ૩૦૦ માં અંકિત અપવાદ (જ) સ્વીકારી શકાતો નથી.અચાનક ઝઘડાનો પ્રસંગ માત્ર અચાનક જ ન હોવો જોઈએ પરંતુ હુમલો કરાયેલ પક્ષ સંરક્ષણની દ્રષ્ટિએ સમાન સ્તરે હોવો જોઈએ, ઓછામાં ઓછું શરૂઆતમાં.આ ખાસ કરીને ત્યારે થાય છે જ્યારે હુમલો ખતરનાક હથિયારોથી કરવામાં આવે છે.જેમાં મૃતક નિઃશસ્ત્ર હતો અને આરોપીએ મૃતક પર જીવલેણ પ્રહારો કર્યા હોય અને અચાનક ઝપાઝપી પછી પણ આરોપીને કોઈ ઈજા પહોંચાડી ન હોય તો અપવાદ (જ) લાગે નહીં અને કાર્યવાહી કરવી એ કલમ ૩૦૨ હેઠળ સજાપાત્ર હત્યામાંની એક હોવી જોઈએ.સમાન રીતે અપવાદ(જ)ને લાગુ કરવા માટે તે જરૂરી છે કે પ્રહારો સામસામા હોવા જોઈએ,

પછી ભલે તે બધાને તેમનું લક્ષ્ય ન મળે.જો લડાઈ પૂર્વયોજિત ન હોય અને અચાનક હોય, તો પણ જો બદલો લેવાની રીતનું સાધન આપવામાં આવેલા ગુના માટે ખૂબ જ અપ્રમાણસર હોય અને તેના સ્વભાવમાં ફૂર અને ખતરનાક હોય, તો આરોપીને અપવાદ (જ) હેઠળ રક્ષણ આપી શકાતું નથી.

૨૧. ધીરજભાઈ ગોરખભાઈ નાયક (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં ચુકાદાના પ્રમાણને વર્તમાન કેસની હકીકતો સાથે લાગુ કરતાં, અમે અપીલકર્તાઓ માટે વિદ્વાન વકીલ શ્રી શાહની રજૂઆતમાં કોઈ તથ્ય શોધી શકતા નથી કે આ કેસ આઈપીસીની કલમ ૩૦૦ ના અપવાદ જ હેઠળ આવે છે. તે સાબિત કરવા અથવા બતાવવા માટે કંઈ નથી કે પીડિત કોઈ હથિયારથી સજ્જ હતો, પરંતુ તે સાબિત થયું કે હથિયાર આરોપી નંબર ૬ ના પંડિતના પાર્લરમાંથી મળી આવ્યું હતું અને ત્રણ વ્યક્તિઓએ પીડિતને પકડી લીધો હતો અને તેને ઈજાઓ પહોંચાડવામાં આવી હતી.આ સંજોગોમાં એવું ન કહી શકાય કે આરોપીએ પરિસ્થિતિનો કોઈ અનુચિત લાભ લીધો ન હતો.અપવાદ જ ને ધ્યાનમાં લેતા, તે બતાવવું પૂરતું નથી કે અચાનક ઝઘડો થયો હતો અને કોઈ પૂર્વધારણા નહોતી.તે આગળ બતાવવું આવશ્યક છે કે હુમલાખોરે અનુચિત લાભ લીધો ન હતો અથવા અસામાન્ય રીતે કામ કર્યું ન હતું.જોગવાઈમાં વપરાયેલ અનુચિત લાભ એ ગેરવાજબી લાભ છે.તેથી હાથ પરના કેસમાં, વિદ્વાન વકીલની રજૂઆત સ્વીકારવી મુશ્કેલ છે કે હુમલાખોરોએ અનુચિત લાભ લીધો ન હતો.શરીરના

મહત્વપૂર્ણ ભાગ પર ઈજાઓ થઈ હતી અને તબીબી પ્રમાણપત્ર મુજબ, ૩ ઈજાઓ હતી જે પીડિતાના મૃત્યુનું કારણ બનવા માટે પૂરતી છે.તે ઈજાઓ શરીરના મહત્વપૂર્ણ ભાગ પર છે જે સૂચવે છે કે હુમલાખોરોને આશય અને જ્ઞાન હતું કે તેઓ પીડિતાના મૃત્યુનું કારણ બનવા માટે પૂરતા હતા.આમ, તે માત્ર આઈ. પી. સી. ની કલમ ૩૦૨ હેઠળ કેસ હશે.

૨૨. વધુમાં, કેસની સ્થાપિત હકીકતો પરથી અમારો મત છે કે આરોપીઓને આ અપવાદનો લાભ આપી શકાતો નથી.તે પુરાવા તરીકે આવ્યું છે કે તમામ આરોપીઓ હથિયાર સાથે આવ્યા હતા.બે અપીલકર્તાઓ છરીથી સજ્જ હતા.જો એવું માનવામાં આવે કે તેઓ હત્યાના ઈરાદાથી આવ્યા ન હતા, તો હકીકત એ છે કે તેઓ સશસ્ત્ર હતા, તેઓએ આરોપી નંબર ૬ પાસેથી છરીઓ એકત્રિત કરી હતી, સ્પષ્ટપણે સૂચવે છે કે આ ઘટના જુસ્સાની ગરમીમાં અથવા અચાનક ઝઘડામાં થઈ ન હતી.ઉપર દર્શાવ્યા મુજબ, આરોપી ધવલે અન્ય ત્રણ આરોપીઓને બોલાવ્યા હતા.અન્યથા પણ, અમને લાગે છે કે જે રીતે માથાની મધ્યમાં ફટકો મારવામાં આવ્યો હતો તેના કારણે અપવાદ જ લાગુ પડતો નથી.અપીલકર્તા આરોપીઓએ જાણવું જોઈતું હતું કે તેઓ નિઃશસ્ત્ર પીડિત પર આટલાં બળપૂર્વક ત્રણ છરીના ઘા મારવાનું જે કૃત્ય કરી રહ્યા છે, તે એટલું ખતરનાક છે કે તેમાંથી કોઈ પણ એક મૃત્યુનું કારણ બનવા માટે પૂરતું હતું.

૨૩. એ નોંધવું વધુ યોગ્ય છે કે ફરિયાદી પક્ષના સાક્ષીઓની ઉલટ તપાસ દરમિયાન આરોપીઓએ તેમના કેસને કલમ ૩૦૦ ના અપવાદ ૪ ની અંદર લાવવા માટે કોઈ પ્રયાસ કર્યો ન હતો.તેનાથી વિપરીત, આરોપીઓએ સીઆરપીસીની કલમ ૩૧૩ હેઠળ નોંધાયેલા તેમના લેખિત નિવેદનમાં જણાવ્યું હતું કે તેઓ ગુનાના સ્થળે હાજર ન હતા.તેમના કેસને અપવાદ ૪ ની અંદર લાવવા માટે, આરોપીઓએ ઘટના અને સ્થળ પર તેમની હાજરી અને તેમની અને પીડિત વચ્ચેની લડાઈ પણ સ્વીકારવી પડશે.અપીલકર્તાઓ-આરોપીઓ દ્વારા રજૂ કરાયેલો બચાવ આવો ન હતો.આથી તેમને કલમ ૩૦૦ના અપવાદ ૪નો લાભ આપવાનો પણ પ્રશ્ન ઊભો નહીં થાય.

[ડી] ગેરકાયદેસર સભા:

૨૪. તે ભારપૂર્વક દલીલ કરવામાં આવે છે કે આરોપી નંબર ૨, ૪ અને ૫ ની ગેરકાયદેસર સભાના સભ્યો તરીકે નિર્દોષતા સ્પષ્ટપણે એક નિષ્કર્ષ તરફ દોરી જશે કે ત્યાં કોઈ ગેરકાયદેસર સભા નહોતી થઈ અને મૃતક લાલાભાઈની હત્યા કરવા અને/અથવા ફરિયાદીને ઈજા પહોંચાડવા માટે આરોપી નંબર ૧ અને ૩ નો કોઈ સામાન્ય હેતુ વહેંચવાનો કોઈ પ્રશ્ન જ નથી.એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે આરોપી નંબર ૧ આનંદ અને આરોપી નંબર ૩ ધવલને આઈ. પી. સી. ની કલમ ૧૪૩, ૧૪૭, ૧૪૮, ૩૦૨ એ કલમ ૧૪૮ સાથે વાંચી શકાય તેવા

ગુનાઓ માટે દોષિત ઠેરવવામાં આવ્યા છે. આંક-૨૬ પરનો આરોપ સ્પષ્ટપણે આરોપી નંબર ૧ થી ૬ દ્વારા ગેરકાયદેસર રીતે ભેગા થવાનો ઉલ્લેખ કરે છે.આરોપમાં એવું બતાવવા માટે કંઈ નથી કે નામના આરોપી સિવાય અન્ય કોઈ આરોપી અથવા અન્ય કોઈ વ્યક્તિ ગેરકાયદેસર સભાના સભ્ય હતા.આરોપ ખાસ કરીને સ્પષ્ટ છે કે આરોપી નંબર ૧ થી ૫ એ ગેરકાયદેસર રીતે એકઠા થયા હતા અને તેમણે ગેરકાયદેસર રીતે એકઠા થયેલા સભ્ય તરીકે મૃતકને માર માર્યો હતો.આરોપી નંબર ૬, નિતેશભાઈ શ્રીસોનીલાલ પર તેના પાન પાર્લરમાં ગેરકાયદેસર રીતે શસ્ત્રો છુપાવવાનો આરોપ છે.વધુમાં એવો આક્ષેપ કરવામાં આવે છે કે આરોપી, ફરિયાદી અને સાક્ષીઓને દુર્વ્યવહાર અને ઝઘડાની આપ-લે કરતા જોયા પછી, તે સમયે આરોપી નંબર ૬ એ આરોપી નંબર ૧ અને ૩ ને છરીઓ પૂરી પાડી હતી.આમ, ગેરકાયદેસર રીતે ભેગા થવાનો આરોપ નામાંકિત આરોપી નંબર ૧ થી ૫ સામે છે.એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે જ્યારે ટ્રાયલ કોર્ટે આરોપી નંબર ૨,૪ અને ૫ ને નિર્દોષ જાહેર કર્યા અને તે જાણવા મળ્યું કે તેઓ ગુનામાં સામેલ નથી અને શંકાનો લાભ આપવામાં આવે છે, ત્યારે આરોપી નંબર ૧ અને ૩ ને આઈપીસીની કલમ ૧૪૩,૧૪૭,૧૪૮ અને ૧૪૯ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુના માટે દોષિત ઠેરવવો સંપૂર્ણપણે ગેરકાયદેસર છે.એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે ટ્રાયલ કોર્ટ ગેરકાયદેસર રીતે ભેગા થવાના અસ્તિત્વને સંપૂર્ણપણે નકારી કાઢે છે.આમ, જ્યારે કોઈ ગેરકાયદેસર સભા ન હતી, ત્યારે આરોપી નંબર ૧ અને ૩ આવા ગેરકાયદેસર સભાના કોઈ સામાન્ય હેતુને

વહેંચવાનો કોઈ પ્રશ્ન જ નથી.આમ, આરોપી નંબર ૧ અને ૩ ને આઈ. પી. સી. ની કલમ ૧૪૮ સાથે વાંચી શકાય તેવી કલમ ૩૦૨ હેઠળ ગુના માટે દોષિત ઠેરવવામાં આવે છે, જે કાયદેસર રીતે સ્વીકાર્ય નથી.

૨૫. અપીલકર્તાઓના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા એવી દલીલ કરવામાં આવી છે કે આરોપી અને પીડિત તેમજ ફરિયાદી વચ્ચે અગાઉ કોઈ દુશ્મનાવટ નહોતી અને હુમલો માત્ર ચડિયાતું બતાવવા અને પીડિતને પાઠ ભણાવવા માટે કરવામાં આવ્યો હતો, તેથી આરોપી તરફથી કોઈ પૂર્વયોજના નહોતી.આ સંજોગોમાં એવું ન કહી શકાય કે આરોપીઓ ગેરકાયદેસર રીતે ભેગા થયા હતા.વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે જ્યારે અદાલતે ત્રણ વ્યક્તિઓને નિર્દોષ જાહેર કરી છે અને માત્ર ૨ વ્યક્તિઓને દોષિત ઠેરવ્યા છે, ત્યારે ૨ વ્યક્તિઓને ગેરકાયદેસર રીતે ભેગા થવાના કથિત ગુના માટે દોષિત ઠેરવી શકાતા નથી.

૨૬. તેમની રજૂઆતને ટેકો આપવા માટે, વિદ્વતાપૂર્ણ વકીલે **AIR ૨૦૧૭ SC ૨૮૨૭ માં નોંધાયેલા નજાભાઈ દેસુરભાઈ વાઘ વિરુદ્ધ વલેરાભાઈ ડેગનભાઈ વાઘ અને અન્યોના** કેસમાં નિર્ણય પર આધાર રાખ્યો છે, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે ચુકાદો આપ્યો છે કે:

“૧૩. તારીખ ૨૪/૦૩/૯૮ના રોજ સાંજે ૬ વાગ્યે અપીલકર્તાના ઘરની નજીક બનેલી ઘટના અંગે કોઈ વિવાદ નથી.ફરિયાદી સાક્ષી-૧ની ફરિયાદી સાક્ષી-૬ને મૌખિક જુબાની, જે ઘાયલ સાક્ષીઓ હતા, સુસંગત છે.જે રીતે આ ઘટના બની હતી,

આરોપી દ્વારા ઉપયોગમાં લેવાતા હથિયારો અને આરોપીઓ વડે કરવામાં આવેલી ઇજાઓની પ્રકૃતિ તેમાં સ્પષ્ટ રીતે દર્શાવવામાં આવી હતી. ધાયલોની સારવાર કરનારા ડૉક્ટરની તપાસ કરવામાં આવી હતી અને તેમણે તેમના દ્વારા જારી કરાયેલા તબીબી પ્રમાણપત્રો સાબિત કર્યા છે. મૃતક ઉનાદભાઈ દેસુરભાઈની સારવાર કરનારા ડૉક્ટરોને મૃત્યુનું કારણ જણાવવા માટે અદાલતમાં રજૂ કરવામાં આવ્યા હતા. ઉનાદભાઈ દેસુરભાઈના શરીર પર પોસ્ટમોર્ટમ કરનાર ફરિયાદી સાક્ષી ૧૪ની પણ તપાસ કરવામાં આવી હતી. આ ઘટનાનું સ્થળ અપીલકર્તાના ઘરની નજીક હોવાનું સ્વીકારવામાં આવે છે. આરોપી દ્વારા આ ઘટનાનો કોઈ ઇનકાર કરવામાં આવ્યો નથી. શ્રી રાવલે રજૂઆત કરી હતી કે ફરિયાદીએ અન્ય લોકો સાથે મળીને આરોપી પર હુમલો કર્યો હતો અને પરિણામે મુક્ત લડાઈમાં બંને પક્ષોના લોકો ધાયલ થયા હતા. કેસની હકીકતો અને સંજોગોની સંપૂર્ણતાની કાળજીપૂર્વક તપાસ કરવા પર, તે સ્પષ્ટ છે કે આરોપીએ ગેરકાયદેસર સભા કરી હતી. કુહાડી, લોખંડની પાઈપ અને ભાલા જેવા હથિયારોથી સજ્જ, તેઓ અપીલકર્તા પર હુમલો કરવા આગળ વધ્યા, જેમણે સવારે પ્રથમ પ્રતિવાદીને ઠપકો આપ્યો હતો. ઘટના સ્થળે પહોંચ્યા પછી, તેઓએ અપીલકર્તા પર હુમલો કર્યો અને અન્ય લોકોને ઇજા પહોંચાડી જેઓ તેને બચાવવા આવ્યા હતા. ગુનો કરવાનો સામાન્ય ઉદ્દેશ ઉપયોગમાં લેવાતા હથિયારો અને હુમલાની હિંસક રીત પરથી અનુમાન કરી શકાય છે. આરોપીઓએ ગુનો કરવા માટે ગેરકાયદેસર રીતે એકઠા થયા હોવાનું માની લીધા પછી, જે નક્કી કરવાનું બાકી છે તે એ છે કે શું તેમને હત્યા વિશેના જ્ઞાન સાથે જવાબદાર ઠેરવી શકાય છે. ગેરકાયદેસર સભાના સભ્યોમાંથી એક લક્ષ્મણભાઈ ભીકાભાઈ વાઘ (A ૧૦) ને ઉનાદભાઈ દેસુરભાઈની હત્યા કરવા બદલ કલમ ૩૦૨ હેઠળ દોષિત ઠેરવવામાં આવ્યો હતો અને સજા ફટકારવામાં આવી હતી. પ્રશ્ન એ છે કે શું ગેરકાયદેસર સભાના તમામ સભ્યો દ્વારા હત્યાનો ગુનો કરવા માટે આગોતરું આયોજન થયું હતું. આરોપી દ્વારા જે પૃષ્ઠભૂમિમાં હુમલો કરવામાં

આવ્યો હતો તે દર્શાવતું નથી કે આરોપીઓમાં હત્યાનો એક સામાન્ય હેતુ હતો.આરોપી નંબર ૧ અપીલકર્તા દ્વારા તેના ઘરની નજીકના વીજ થાંભલા પર થયેલા નુકસાન અંગે પૂછપરછ કરવામાં આવતા ગુરુસે થયો હતો.આરોપી નંબર ૧ અને અન્ય આરોપીઓનો ઇરાદો પોતાની શ્રેષ્ઠતા બતાવવાનો અને અપીલકર્તાને પાઠ ભણાવવાનો હતો.પક્ષો વચ્ચે અગાઉની કોઈ દુશ્મનાવટ સૂચવવા માટે રેકૉર્ડ પર કંઈ નથી.હત્યા કરવાના સામાન્ય ઉદ્દેશનું અનુમાન માત્ર એ આધારે કરી શકાતું નથી કે આરોપીઓ દ્વારા લઈ જવામાં આવેલા હથિયારો ખતરનાક હતા.ઉપરોક્ત હકીકતો સૂચવે છે કે હત્યાના ગુનાની સંભાવના વિશેની કોઈ જાણકારી ગેરકાયદેસર સભાના સભ્યોને આભારી ન હોઈ શકે, સિવાય કે લક્ષ્મણભાઈ ભીકાભાઈ વાઘ (એ ૧૦) કે જેને આઈ. પી. સી. ની કલમ ૩૦૨ હેઠળ દોષિત ઠેરવવામાં આવ્યા છે.

૨૭. તેમણે બાલ મુકુંદ શર્મા વિરુદ્ધ બાલમુકુંદ ચૌધરી વગેરે[૨૦૧૯ (૫) એસસીસી ૪૬૯]ના કેસમાં સર્વોચ્ચ અદાલતના ચુકાદા પર પણ આધાર રાખ્યો છે. , જેમાં એવું માનવામાં આવે છે કે:

“૮. નવ આરોપીઓને લગતા પ્રત્યક્ષદર્શીઓના પુરાવા એ સાબિત કરવા માટે રજૂ કરવામાં આવ્યા છે કે તેઓ તે ટોળાનો ભાગ હતા જેણે મૃતકની હત્યા કરી હતી, ગ્રામજનો પર હુમલો કર્યો હતો અને પ્રતિવાદી સાક્ષી- ૨ ના ઘરના એક ભાગને આગ ચાંપી હતી.જો કે, અમને જાણવા મળ્યું છે કે આ આરોપીઓએ ખરેખર આ ઘટનામાં ભાગ લીધો હતો અથવા અન્ય આરોપીઓની સાથે હત્યા અને રમખાણો કરવાનો તેમનો કોઈ સામાન્ય હેતુ હતો તે દર્શાવવા માટે રેકૉર્ડ પર કંઈ નથી.

સમગ્ર ઘટનામાં તેમની હાજરી, ભાગીદારી અને સંડોવણીના સંદર્ભમાં પુરાવા અને તેથી, ઘટના દરમિયાન થયેલા કોઈપણ કૃત્યોના કમિશન માટે એક સામાન્ય હેતુની વહેંચણી કરવામાં પણ, અસ્પષ્ટ, અલ્પ, અસંગત અને અવિશ્વસનીય છે, અને તેમને શંકાનો લાભ આપવાની જરૂર છે.આમ, આ નવ આરોપીઓને તેમની સામે લગાવવામાં આવેલા તમામ આરોપોમાંથી મુક્ત કરી શકાય છે.

તેથી અમારું માનવું છે કે આ ઘટનામાં આરોપી બ્રહ્મદેવ ચૌધરી, કપિલદેવ ચૌધરી, મહેન્દ્ર રાય, બાબૂલાલ ચૌધરી, ભાવેશ ચૌધરી અને અનિલ ચૌધરી (ત્યારબાદ "છ આરોપી" તરીકે ઓળખવામાં આવે છે) ની ભૂમિકા અંગે માત્ર નક્કર પુરાવા છે.આ તમામ છ આરોપીઓએ ઘટના સ્થળે રમખાણોમાં ભાગ લીધો હતો, જેમાં તે સમયે માત્ર આરોપી બ્રહ્મદેવ ચૌધરી અને કપિલદેવ ચૌધરી પાસે બંદૂકો હતી, જેમાંથી આરોપી બ્રહ્મદેવે અચાનક મૃતક પર ગોળી ચલાવી હતી અને આરોપી બ્રહ્મદેવ અને કપિલદેવએ ઘાયલોને ગોળી મારી હતી.અમે અદાલતોના એ નિષ્કર્ષ સાથે સહમત છીએ કે આરોપી બ્રહ્મદેવે જ મૃતકને જીવલેણ ગોળી મારી હતી.આરોપી કપિલદેવએ મૃતકને પણ ગોળી મારી હોવાના કેટલાક પુરાવા (એટલે કે, ફરિયાદી સાક્ષીઓ ૫ અને ૬ ની જુબાની) હોવા છતાં, અદાલતો દ્વારા તે જ માનવામાં આવતું ન હતું.અમને પણ આ પુરાવા એ તારણ કાઢવા માટે અપૂરતા લાગે છે કે આરોપી કપિલદેવએ મૃતકને ગોળી મારી હતી.હવે આપણે મૃતકની હત્યા માટે આરોપી કપિલદેવ ચૌધરી, મહેન્દ્ર રાય, બાબૂલાલ ચૌધરી, ભાવેશ ચૌધરી અને અનિલ ચૌધરીની સક્રિય જવાબદારીના પાસાને સંબોધિત કરી શકીએ છીએ.તે સારી રીતે નક્કી કરવામાં આવે છે કે આરોપી, ગેરકાયદેસર સભાના સભ્ય હોવાને કારણે, આપેલ ગુના માટે જવાબદાર છે કે કેમ તે નક્કી કરવા માટે, તે જોવાની જરૂર છે કે શું આવા કૃત્ય સભાના સામાન્ય ઉદ્દેશ્યની કાર્યવાહીમાં કરવામાં આવ્યું હતું, અને વૈકલ્પિક રીતે શું સભાના સભ્યો જાણતા હતા

કે આવા સામાન્ય ઉદ્દેશ્યની કાર્યવાહીમાં ગુનો થવાની સંભાવના છે.આ, બદલામાં, દરેક કેસની હકીકતો અને સંજોગો પરથી નક્કી કરવું પડશે.જુઓ- ધરમ પાલ વિરુદ્ધ ઉત્તર પ્રદેશ રાજ્ય, (૧૯૭૫) ૨ એસ. સી. સી. ૫૮૬; રોય ફર્નાન્ડિસ વિરુદ્ધ ગોવા રાજ્ય, (૨૦૧૨) ૨ એસ. સી. સી. (સી. આર. આઈ.) ૧૧૧ જુઓ.તાત્કાલિક સંજોગોમાં, તે સ્પષ્ટ છે કે છ આરોપીઓએ શરૂઆતમાં માહિતી આપનારને ઘેરી લીધો હતો, તેનો પીછો કરીને તેના ઘરે પહોંચ્યો હતો અને તેને પકડવામાં નિષ્ફળ જતાં તેના ઘરના એક ભાગને આગ ચાંપી દીધી હતી અને તેના ભત્રીજા (મૃતક)ને પકડી લીધો હતો, જેને આરોપી બ્રહ્મદેવે મારી નાંખ્યો હતો.આમ તે સ્પષ્ટ છે કે મૃતકની હત્યા એ પોતે ગેરકાયદેસર સભાનો સામાન્ય હેતુ ન હતો.વધુમાં, અમને લાગે છે કે મૃતકને ગોળી મારવાનો આરોપી બ્રહ્મદેવનું કૃત્ય ઓચિંતું હતું, અને તેની શક્યતા વિશેની જાણકારી બાકીના આરોપીઓને આભારી ન હોઈ શકે.જોકે અન્ય આરોપીએ આરોપી બ્રહ્મદેવને અનુસર્યો હતો, અમારા માનવામાં આવેલા અભિપ્રાયમાં, આ કેસના રેકૉર્ડ પરના પુરાવા અને સંજોગો, નિર્ણાયક રીતે અને વાજબી શંકાથી આગળ, આરોપી બ્રહ્મદેવ દ્વારા હત્યાના ગુનાના ગુનામાં અન્ય આરોપીઓ દ્વારા સમાન હેતુ દર્શાવી શક્યા નથી.તેમાં કોઈ શંકા નથી કે રેકૉર્ડ પરના પુરાવા આઈપીસીની કલમ ૧૪૮ ની મદદથી અન્ય આરોપીઓની સંડોવણી વિશે કોર્ટના મનમાં ગંભીર શંકા પેદા કરી શકે છે, જો કે, આવી ગંભીર શંકા સાબિતીનું સ્થાન લઈ શકતી નથી.તે ફરિયાદી પક્ષે તેના કેસને વાજબી શંકાથી આગળ સાબિત કરવાનો છે.જો રેકૉર્ડ પરના પુરાવા કોર્ટના મનમાં શંકા પેદા કરે તો પણ, ગંભીર હોવા છતાં, તે તારણ કાઢવા માટે પૂરતું નહીં હોય કે અન્ય આરોપી કલમ ૩૦૨ હેઠળ આરોપી બ્રહ્મદેવ સાથે આઈ. પી. સી. ની કલમ ૧૪૮ હેઠળ ગુના માટે દોષિત ઠેરવવામાં આવે.

૨૮. વિદ્વાન વકીલ શ્રી શાહે દૌવાલા ઉર્ફે ગણેશ દેવાંગન અને અન્યો વિરુદ્ધ મધ્ય પ્રદેશ રાજ્ય (હવે છત્તીસગઢ રાજ્ય) [૨૦૧૯ લો સ્યુટ (એસસી) ૮૨૯: એઆઈઆર ૨૦૧૯ એસસી ૧૫૬૪] ના કેસમાં સર્વોચ્ચ અદાલતના ચુકાદા પર પણ આધાર રાખ્યો છે, જેમાં એવું માનવામાં આવ્યું છે કે:

“૧૦. તે સાચું છે કે ગેરકાયદેસર સભા દ્વારા પરોક્ષ જવાબદારીના સિદ્ધાંત દ્વારા કરવામાં આવેલા ગુનામાં, ગેરકાયદેસર સભાના દરેક સભ્ય ગુના માટે દોષિત ગણાશે, પછી ભલે તેણે પોતે વાસ્તવિક ક્રુત્ય ન કર્યું હોય.પરંતુ હકીકતોએ સ્પષ્ટતા સાથે સૂચવવું જોઈએ કે આવી વ્યક્તિ હકીકતમાં ગેરકાયદેસર સભાના સભ્ય હતા.ફરિયાદી પક્ષે એવો આરોપ મૂક્યો ન હતો કે કોઈ પણ અપીલકર્તા ઘરની અંદર ઘૂસી ગયો હતો અને મૃતક પારસરામને ખેંચી લીધો હતો.ફરિયાદી સાક્ષી ૨ અને ૪ ના નિવેદન અનુસાર અપીલકર્તાની હાજરી, ચોક્કસ રીતે, ઘરની બહાર શેરીમાં હતી જ્યાં ૨૫૩૦ લોકો ભેગા થયા હતા.આવા મેળાવડામાંથી ૧૭ વ્યક્તિઓને આરોપી તરીકે નામ આપવામાં આવ્યું હતું અને તેમને સુનાવણી માટે મોકલવામાં આવ્યા હતા.”

૨૯. તેનાથી વિપરીત, વિદ્વાન વકીલ શ્રી પોપટે ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા લેવામાં આવેલા દૃષ્ટિકોણ અને ગેરકાયદેસર રીતે ભેગા થવા માટે દોષિત ઠેરવવાનું સમર્થન કર્યું છે.તેમણે [૧૯૯૬ (૦) જી. એલ. એચ. ઈ. એલ. એસ. સી. ૯૬૩૯] માં નોંધાયેલા ગોલા પુલ્લના વિરુદ્ધ આંધ્ર પ્રદેશ રાજ્યના કેસમાં નિર્ણય પર આધાર રાખ્યો છે, જેમાં તે નીચે મુજબ છે:

“૧૪. આ અદાલતે મરાયલિલ પક્કુ વિરુદ્ધ મદ્રાસ રાજ્ય એ. આઈ. આર. ૧૯૫૪ એસ. સી. ૬૪૮, સુંદર સિંહ વિરુદ્ધ પંજાબ રાજ્ય એ. આઈ. આર. ૧૯૬૨ એસ. સી.

૧૨૧૧ અને હર્ષદસિંહ વિરુદ્ધ ગુજરાત રાજ્ય ૧૯૭૬ (૪) એસ. સી. સી. ૬૪૦ માં તેના અગાઉના નિર્ણયોનો ઉલ્લેખ કર્યા પછી ચુકાદો આપ્યો છે કે "કલમ ૩૪,૧૪૯ અથવા ૧૨૦ બી લાગુ કરી શકાય તે પહેલાં, અદાલતે નિશ્ચિતતા સાથે શોધી કાઢવું જોઈએ કે ઓછામાં ઓછી બે વ્યક્તિઓ સામાન્ય હેતુ શેર કરી રહી છે અથવા પાંચ વ્યક્તિઓ સામાન્ય હેતુ શેર કરી રહી છે અથવા બે વ્યક્તિઓ કરારમાં પ્રવેશી રહી છે.પરોક્ષ જવાબદારીનો સિદ્ધાંત જરૂરી સંજ્યામાં વ્યક્તિઓને દોષિત ઠેરવવાની જરૂરિયાત પર આધાર રાખતો નથી; તે વાજબી શંકાની બહારના તથ્યોના પુરાવા પર આધાર રાખે છે જે આવા સિદ્ધાંતને લાગુ કરે છે.આ અદાલતે એવું પણ માન્યું છે કે "પુરાવાની પ્રશંસા કરવાની બાબતમાં અપીલ અદાલતની સત્તા ટ્રાયલ કોર્ટ જેટલી જ વ્યાપક છે.તેની પાસે આરોપીના અપરાધ અથવા નિર્દોષતા વિશે તેના પોતાના નિષ્કર્ષ પર પહોંચવા માટે સમગ્ર પુરાવા અને તમામ સંબંધિત સંજોગોની સમીક્ષા કરવાની સંપૂર્ણ સત્તા છે.જ્યારે ઘણી વ્યક્તિઓએ સામાન્ય હેતુને આગળ વધારવા માટે ગુનો કર્યો હોવાનો આરોપ મૂકવામાં આવે છે અને એક સિવાયના તમામને નિર્દોષ જાહેર કરવામાં આવે છે, ત્યારે અપીલ અદાલત પુરાવાઓના પુનઃમૂલ્યાંકન પર પરોક્ષ રીતે અથવા આકસ્મિક રીતે શોધી શકે છે કે કેટલાક આરોપીઓને ખોટી રીતે નિર્દોષ જાહેર કરવામાં આવ્યા છે, જો કે તે રાજ્ય સરકાર દ્વારા અપીલની ગેરહાજરીમાં આવા નિર્દોષ જાહેર કરવામાં દખલ કરી શકતી નથી.આવા તારણનો અર્થ એ નથી કે નિર્દોષ છૂટવાના હુકમને દોષિત ઠેરવવામાં અથવા નિર્દોષ છૂટેલા વ્યક્તિને ગુનાહિત જવાબદારી સાથે જોડવામાં આવે.આ તારણ માત્ર દોષિત વ્યક્તિ સામે તેની સક્રિય ગુનાખોરીને લાગુ કરવા માટે સુસંગત છે.જ્યાં અપીલ અદાલત દ્વારા તપાસવામાં આવેલા પુરાવા સ્પષ્ટ રીતે સાબિત કરે છે કે અપીલકર્તા કલમ ૩૪ હેઠળ દોષિત હતો, જેણે નિર્દોષ જાહેર કરાવેલા અન્ય આરોપીઓ સાથે સામાન્ય હેતુ ધરાવતો હતો અને તેમની આરોપમુક્તિ એ ખરાબ હતી, ત્યાં અપીલ અદાલતને તે દ્રષ્ટિકોણ વ્યક્ત

કરવાથી અને તે તારણના આધારે તેની સમક્ષ અપીલકર્તાનો દોષ નક્કી કરવામાં અને તારણ કાઢવામાં અટકાવવાનું કંઈ નથી.

૧૫. આ કેસમાં, ઉચ્ચ અદાલતે પુરાવાના પુનઃમૂલ્યાંકન કર્યા પછી એક સ્પષ્ટ તારણ નોંધ્યું છે કે આરોપી નંબર ૫ અને ૭ ને વિદ્વાન સેશન્સ જજ દ્વારા ખોટી રીતે નિર્દોષ જાહેર કરવામાં આવ્યા હતા.તેથી, આરોપી નંબર ૪,૬,૮ અને ૧૦ને નિર્દોષ જાહેર કર્યા પછી પણ ઉચ્ચ અદાલતને આ આધાર પર કાર્યવાહીમાં ન્યાયી ઠેરવવામાં આવી હતી કે મૃતક પર હુમલામાં ભાગ લેનારા નામાંકિત આરોપીઓમાંથી પાંચથી વધુ વ્યક્તિઓએ ભાગ લીધો હતો અને આઈ.પી. સી. ની કલમ ૩૦૨ અને કલમ ૧૪૯ આરોપી નંબર ૯ અને ૧૧ની દોષિતતાની પુષ્ટિ કરી હતી.

[ભાર મૂકવામાં આવે છે]

૩૦. તેમણે લાલજી અને અન્ય(ઓ) વિરુદ્ધ યુ.પી. રાજ્ય કેસમાં સર્વોચ્ચ અદાલતના ચુકાદા પર પણ આધાર રાખ્યો છે, જેનો અહેવાલ [AIR ૧૯૮૯ SC ૭૫૪] માં આપવામાં આવ્યો છે, જેમાં નીચે મુજબ કહેવામાં આવ્યું છે:

“આમ, એકવાર કોર્ટ એવું માને છે કે ગેરકાયદેસર રીતે ભેગા થયેલા અમુક આરોપી વ્યક્તિઓ અને તે સભાના કોઈ પણ સભ્ય દ્વારા તે સભાના સામાન્ય ઉદ્દેશ્યની કાર્યવાહીમાં ગુનો કરવામાં આવે છે, અથવા જેમ કે સભાના સભ્યો તે હેતુની કાર્યવાહીમાં પ્રતિબદ્ધ હોવાની શક્યતા જાણે છે, તે દરેક વ્યક્તિ કે જે તે ગુનો કરતી વખતે તે જ સભાના સભ્ય હતા તેને તે ગુના માટે દોષિત ઠેરવવામાં આવે છે.આવા તારણો પછી અદાલત એ જોવા માટે ખુદી રહેશે નહીં કે ખરેખર કોણે વાંધાજનક કૃત્ય કર્યું હતું અથવા ફરિયાદી પક્ષને એ સાબિત કરવાની જરૂર છે કે સભ્યોમાંથી કોણે

વાંધાજનક કૃત્યો કર્યા હતા.ફરિયાદી પક્ષની તેને સાબિત કરવાની કોઈ જવાબદારી રહેશે નહીં.”

૩૧. શ્રી પોપટે મોહન સિંહ અને અન્ય વિરુદ્ધ પંજાબ રાજ્યના કેસમાં આપવામાં આવેલા ચુકાદા પર પણ આધાર રાખ્યો છે, જેનો અહેવાલ [**AIR ૧૯૬૩ SC ૧૭૪**] માં આપવામાં આવ્યો છે, જેમાં તે નીચે મુજબ છે:

“આવા કિસ્સાઓમાં, જો આરોપ અને પુરાવા બંને આરોપમાં નામ આપવામાં આવેલી વ્યક્તિઓ સુધી મર્યાદિત હોય અને બે કે તેથી વધુ નામ આપવામાં આવેલી વ્યક્તિઓને અદાલતમાં પાંચથી ઓછી વ્યક્તિઓ સામે કેસ ચલાવીને છોડી દેવામાં આવે, તો કલમ ૧૪૯ લાગુ કરી શકાતી નથી.આવા કિસ્સાઓમાં પણ, શક્ય છે કે આરોપમાં પાંચ કે તેથી વધુ વ્યક્તિઓના નામ ગેરકાયદેસર સભાની રચના કરી રહ્યા હોય, તેમ છતાં પુરાવા દર્શાવે છે કે ગેરકાયદેસર સંમેલનમાં કેટલીક અન્ય વ્યક્તિઓનો પણ સમાવેશ થતો હતો જેમની ઓળખ કરવામાં આવી ન હતી અને તેથી નામ આપવામાં આવ્યું ન હતું.આવા કિસ્સાઓમાં, ટ્રાયલ કોર્ટ અથવા અપીલમાં હાઈકોર્ટ પણ એવા નિષ્કર્ષ પર આવી શકે છે કે આરોપમાં નામ આપવામાં આવેલી અને કેસ ચલાવવામાં આવેલી કેટલીક વ્યક્તિઓને નિર્દોષ જાહેર કરવાથી કલમ ૧૪૯ હેઠળ આરોપ હટશે નહીં કારણ કે બે કે ત્રણ દોષિત વ્યક્તિઓની સાથે અન્ય લોકો પણ હતા જેમણે ગેરકાયદેસર રીતે એકઠા થવાની રચના કરી હતી પરંતુ તેમની ઓળખ કરવામાં આવી નથી અને તેથી તેમનું નામ લેવામાં આવ્યું નથી.આવા કિસ્સાઓમાં આરોપમાં નામ ધરાવતી એક અથવા વધુ વ્યક્તિઓને નિર્દોષ જાહેર કરવાથી કલમ ૧૪૯ હેઠળ આરોપની માન્યતાને અસર થતી નથી કારણ કે પુરાવા પર કોર્ટ ઓફ ફેક્ટસ એ નિષ્કર્ષ પર પહોંચી શકે છે કે ગેરકાયદેસર સંમેલનની રચના કરનાર

વ્યક્તિઓ પાંચ કે પાંચથી વધુ હતી.તે સાચું છે કે કેસોની છેલ્લી શ્રેણીમાં, કોર્ટે ઉપરોક્ત નિષ્કર્ષ પર પહોંચવામાં ખૂબ કાળજી લેવી પડશે.પરંતુ અદાલતને આવા નિષ્કર્ષ પર પહોંચતા અટકાવે એવો કોઈ કાનૂની પ્રતિબંધ નથી.ગેરકાયદેસર સભાના અન્ય અનામી અને અજાણ્યા વ્યક્તિઓની આરોપમાં ઉદ્દેખ કરવામાં નિષ્ફળતા એ તે મુદ્દો ઊભો કરી શકે છે કે આ હકીકતને કારણે અદાલત સમક્ષ વ્યક્તિઓ સામે પૂર્વગ્રહ પેદા થશે કે આરોપ એ સૂચવતો નથી કે અનામી વ્યક્તિઓ પણ ગેરકાયદેસર સભાના સભ્યો હતા.”

૩૨. ઉપરોક્ત ચુકાદાઓ પર વિદ્વાન વકીલના વિશ્વાસને આધારે, ફરિયાદીએ દલીલ કરી છે કે એકવાર સામાન્ય હેતુ સાબિત થઈ જાય અને અન્ય આરોપીઓ ગેરકાયદેસર રીતે ભેગા થયા હતા, ત્યારે સેશન્સ કોર્ટે આરોપી નંબર ૨,૪ અને ૫ ને ખોટી રીતે નિર્દોષ જાહેર કર્યા છે.તેમણે એવી પણ દલીલ કરી છે કે કોર્ટ સમક્ષ ટી.આઈ. પેરેડમાં સાક્ષી દ્વારા આરોપીઓની ઓળખ કરવામાં આવી હતી અને તેથી, સેશન્સ કોર્ટે તેમને તેમની સામે લગાવવામાં આવેલા આરોપોમાંથી મુક્ત કરવાનું કોઈ કારણ નથી.

૩૩. વિદ્વાન એપીપી શ્રી હિમાંશુ પટેલે ફરિયાદીના વિદ્વાન વકીલની રજૂઆતને પણ સમર્થન આપ્યું છે અને તેમણે એવી દલીલ પણ કરી છે કે ઘટનાના સમયે સામાન્ય હેતુ વિકસાવી શકાય છે અને તેમની રજૂઆતને સાબિત કરવા માટે તેમણે સર્વોચ્ચ અદાલતના ચુકાદા પર આધાર રાખ્યો છે જે

ઓમપ્રકાશ વિરુદ્ધ હરિયાણા રાજ્ય, [૨૦૦૬નો ફોજદારી અરજી નંબર ૧૧૦૨]
ના કેસમાં ૧૬/૦૪/૧૯૪૭ના રોજ નક્કી કરવામાં આવ્યો છે, જેમાં નીચે
મુજબ કહેવામાં આવ્યું છે:

૧૫. મસાલ્તી વિરુદ્ધ ઉત્તર પ્રદેશ રાજ્ય [૭] માં ચાર ન્યાયાધીશોની ખંડપીઠે
ઉપરોક્ત કાયદાના ઉચ્ચારણને ધ્યાનમાં લીધું હતું, જેણે બલાદીન (ઉપરોક્ત) માં
કરવામાં આવેલા અવલોકનોને આ આધાર પર અલગ પાડ્યા હતા કે ઉપરોક્ત
નિર્ણયને કેસની વિશેષ હકીકતોના સંદર્ભમાં વાંચવો જોઈએ અને તેને કાયદાની
અયોગ્ય દરખાસ્ત તરીકે ગણી શકાય નહીં. ચાર ન્યાયાધીશોની ખંડપીઠે સિદ્ધાંતનો
ઉચ્ચાર કર્યા પછી નીચે મુજબ જણાવ્યું હતું:

“તે કહેવું યોગ્ય નહીં હોય કે કોઈ વ્યક્તિને ગેરકાયદેસર સભાના સભ્ય તરીકે
ગણવામાં આવે તે પહેલાં, તે દર્શાવવું આવશ્યક છે કે તેણે કોઈ ગેરકાયદેસર
કૃત્ય કર્યું હતું અથવા સભાના સામાન્ય ઉદ્દેશને અનુસરવામાં કોઈ
ગેરકાયદેસર ભૂલ માટે દોષિત હતો. હકીકતમાં, કલમ ૧૪૯ એ સ્પષ્ટ કરે છે કે
જો તે સભાના સામાન્ય ઉદ્દેશની કાર્યવાહીમાં ગેરકાયદેસર સભાના કોઈ
સભ્ય દ્વારા કોઈ ગુનો કરવામાં આવે છે, અથવા સભાના સભ્યો તે ઉદ્દેશની
કાર્યવાહીમાં પ્રતિબદ્ધ હોવાની સંભાવના જાણે છે, તો દરેક વ્યક્તિ, જે તે ગુનો
કરતી વખતે, તે જ સભાના સભ્ય છે, તે ગુના માટે દોષિત છે; અને તે
સિદ્ધાંતને ભારપૂર્વક બહાર લાવે છે કે કલમ ૧૪૯ દ્વારા સૂચવવામાં આવેલી
સજા એક અર્થમાં પરોક્ષ છે અને હંમેશા તે આધારે આગળ વધતું નથી કે ગુનો
ખરેખર ગેરકાયદેસર સભાના દરેક સભ્ય દ્વારા કરવામાં આવ્યો છે.”

૧૬. ગેરકાયદેસર સભાનો સામાન્ય ઉદ્દેશ સભાની પ્રકૃતિ, તેના સભ્યો દ્વારા
ઉપયોગમાં લેવાતા શસ્ત્રો અને ઘટનાના સ્થળે અથવા તે પહેલાં સભાની વર્તણૂક

પરથી પણ એકત્રિત કરી શકાય છે.તે કાયદાની સામાન્ય દરખાસ્ત તરીકે કહી શકાતી નથી કે જ્યાં સુધી ગેરકાયદેસર સભાના સભ્ય હોવાનો આક્ષેપ કરાયેલ વ્યક્તિ સામે ખુલ્લેઆમ કૃત્ય સાબિત ન થાય ત્યાં સુધી તે સભાના સભ્ય હોવાનું માની શકાતું નથી.ખરેખર જે જોવાની જરૂર છે તે એ છે કે ગેરકાયદેસર સભાના સભ્યએ સમજવું જોઈએ કે સભા ગેરકાયદેસર હતી અને તે આઈ. પી. સી. ની કલમ ૧૪૧ ના કાર્યક્ષેત્રમાં આવતા કોઈપણ કૃત્યો કરે તેવી શક્યતા છે. ગુનાનું મૂળ શબ્દ "હેતુ" છે જેનો અર્થ થાય છે હેતુ અથવા ડિઝાઈન અને તેને સામાન્ય બનાવવા માટે, તે બધા દ્વારા પહેંચાયેલું હોવું જોઈએ.કહેવાની જરૂર નથી કે આ બોજ ફરિયાદી પક્ષ પર છે.તે સ્થાપિત કરવું જરૂરી છે કે શું આરોપી વ્યક્તિઓ હાજર હતા કે કેમ અને શું તેઓ સામાન્ય હેતુ સાથે સંકળાયેલા હતા કે કેમ.તે એક સ્વીકૃત સિદ્ધાંત પણ છે કે ઈજાઓની સંખ્યા અને પ્રકૃતિ એ અનુમાન કરવા માટે સુસંગત હકીકત છે કે સામાન્ય હેતુ ઘટના સમયે વિકસિત થયો છે.(જુઓ: લાલજી વિરુદ્ધ યુ.પી. રાજ્ય [૮], ભાર્ગવન અને અન્યો વિરુદ્ધ કેરળ રાજ્ય [૯], દેબાશીષ દાઉ અને અન્યો વિરુદ્ધ પશ્ચિમ બંગાળ રાજ્ય [૧૦] અને રામચંદ્રન અને અન્યો વિરુદ્ધ કેરળ રાજ્ય [૧૧])

૩૪. હરીફની રજૂઆતો પર વિચાર કર્યા પછી, અમારો મત છે કે કલમ ૧૪૯ આઈ. પી. સી. નો ઉપયોગ કરવા માટે મૂળભૂત ઘટક સામાન્ય હેતુ સાથે ગેરકાયદેસર સંમેલનની રચના છે, જે નક્કી કરવાનો પ્રથમ મુદ્દો એ છે કે આવી ગેરકાયદેસર સંમેલનની રચના સ્થાપિત થાય છે કે કેમ.રેકૉર્ડ પરના પુરાવાઓની સમજણમાં, અમારા મતે, હકીકત એ છે કે ખરેખર એક મોટી સભાની રચના કરવામાં આવી હતી, જ્યાં સભ્યો છરીઓ સહિત શસ્ત્રોથી સજ્જ હતા.એકવાર ગુનો કરતી વખતે ગેરકાયદેસર સભાની રચના સ્થાપિત થઈ જાય પછી, સભાના

વ્યક્તિગત સભ્યની ચોક્કસ ભૂમિકાનો પ્રશ્ન ગોંણ બની જાય છે. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, ફરિયાદી પક્ષે તે સભાના દરેક સભ્ય તરફથી કોઈ ચોક્કસ સ્પષ્ટ કાર્ય સાબિત કરવાની જરૂર નથી. આ સભાના સભ્ય તરીકે ચોક્કસ આરોપીની ઓળખના પ્રશ્ન માટે, અલબત્ત, તે શોધવા માટે વિચારણા કરવાની જરૂર પડશે કે ફરિયાદી પક્ષનો કેસ તેની સામે વાજબી શંકાની બહાર સાબિત થયો છે કે નહીં. તમામ નજરે-જોનારા સાક્ષીઓએ ખાસ જણાવ્યું છે કે પાંચ આરોપી હતા પરંતુ ત્રણના નામ નથી. ટ્રાયલ કોર્ટે ત્રણ આરોપીઓને શંકાનો લાભ આપ્યો છે. તેથી, નજરે જોનારા સાક્ષીઓ જેમને ઈજાઓ થઈ હતી તે રૂપમાં રેકૉર્ડ પર પૂરતા પુરાવા છે, જે ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ મૂકવામાં આવેલા ફરિયાદી પક્ષના કેસના સત્યને દર્શાવે છે. માત્ર એટલા માટે કે ત્રણ આરોપીઓને નિર્દોષ જાહેર કરવામાં આવ્યા હતા, એવું ન કહી શકાય કે જ્યારે ગુનો કરવામાં આવ્યો ત્યારે આરોપીઓની સંખ્યા ઓછી હતી. મોહન સિંહના કેસમાં વિદ્વાન વકીલ શ્રી પોપટ દ્વારા ટાંકવામાં આવેલો ચુકાદો દોષિત અપીલકર્તાઓ માટે વિદ્વાન વકીલ દ્વારા કરવામાં આવેલી રજૂઆતનો સંપૂર્ણ જવાબ છે. આ સંજોગોમાં અમારો મત છે કે ગેરકાયદેસર રીતે ભેગા થવા બદલ બે આરોપીઓની સજા સાચી છે અને તેમાં કોઈ દખલગીરીની જરૂર નથી.

ફોજદારી અરજી નં. ૧૪૬૫ (૨૦૧૪):

૩૫. જ્યાં સુધી ફરિયાદી દ્વારા દાખલ કરાયેલ ૨૦૧૪ના ક્રિમિનલ અપીલ નંબર ૧૪૬૫નો સંબંધ છે, ત્યાં સુધી ફરિયાદી વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ શ્રી વિરાટ જી. પોપટે દલીલ કરી છે કે આરોપીઓમાંના એક એવા ધવલના કોલની વિગતો સૂચવે છે કે ઉપરોક્ત આરોપીને સાક્ષીઓમાંથી એક ભાર્ગવ દ્વારા ઘટનાની તારીખે ૨૦.૨૨ વાગ્યે બોલાવવામાં આવ્યો હતો. ફરિયાદી પક્ષનો આ ચોક્કસ કેસ છે કે મૃતક અને અન્ય લોકો સાથે ઘટના સ્થળે પહોંચ્યા પછી, ભાર્ગવે રેકૉર્ડ પર રજૂ કરવામાં આવેલી કોલ વિગતો અનુસાર આરોપી ધવલને બોલાવ્યો હતો. એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે જ્યાં સુધી એ દલીલની વાત છે કે સાક્ષીઓ એકબીજા સાથે વાત કરી રહ્યા હતા અને તેથી તેઓ ઘટના સમયે હાજર ન હતા, ત્યાં સુધી એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે સાક્ષીઓ વચ્ચે ઘટના પહેલા અને ઘટના પછીના કોલ વચ્ચે નોંધપાત્ર અંતર છે અને તે સ્પષ્ટ છે કે ઘટનાના સમય દરમિયાન સાક્ષીઓએ એકબીજા સાથે ટેલિફોન પર વાત કરી નથી. શ્રી પોપટે, તેથી, જય અને ચેતન વચ્ચેના કોલની વિગતો પર આધાર રાખ્યો છે અને ધ્યાન દોર્યું છે કે તેઓએ ૮.૧૬ વાગ્યે (ઘટના પહેલા) અને ત્યારબાદ ૮.૪૨ વાગ્યે (ઘટના પછી) વાત કરી હતી. જ્યારે, જય અને ભાર્ગવે ઘટના પહેલા રાત્રે ૮.૨૮ વાગ્યે અને ઘટના પછી રાત્રે ૮.૪૮ વાગ્યે વાત કરી હતી. તેણે એવી પણ દલીલ કરી છે કે ભાર્ગવ અને ચેતને ઘટના પહેલા રાત્રે ૮.૧૪ વાગ્યે અને ઘટના પછી રાત્રે ૮.૪૬ વાગ્યે એકબીજા સાથે વાત કરી હતી.

૩૫.૧ શ્રી પોપટ દ્વારા વધુમાં દલીલ કરવામાં આવી છે કે જ્યાં સુધી આરોપી નંબર ૨,૪ અને ૫ ની નિર્દોષ મુક્તિની વાત છે, ત્યાં સુધી અદાલતે તે આરોપીઓના પુરાવાના મૂલ્યાંકનમાં સંપૂર્ણપણે ભૂલ કરી છે. ફરિયાદી, ઇજાગ્રસ્ત સાક્ષી અને પ્રત્યક્ષદર્શી સ્પષ્ટપણે જણાવે છે કે તેઓ ઘટના સ્થળે હાજર હોઈ શકે છે તે હકીકતને ધ્યાનમાં રાખવામાં ટ્રાયલ કોર્ટે ભૂલ કરી હતી. એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે ટ્રાયલ કોર્ટે અવલોકન કર્યું છે કે ઓળખ એ નબળો પુરાવો છે. એક્ઝિક્યુટિવ મેજિસ્ટ્રેટના પુરાવાનું મૂલ્યાંકન કરતી વખતે, અદાલતને લાગે છે કે એ પુરાવો છે કે ઓળખમાં કોઈ નબળાઈ નથી. આ દ્રષ્ટિકોણ સ્પષ્ટ રીતે વિફૂત છે. એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે અદાલતે ગેરકાયદેસર રીતે એકઠા થવાના સંબંધમાં ફરિયાદી પક્ષનો કેસ સ્વીકારી લીધો છે. અદાલતે અવલોકન કર્યું છે કે આરોપીના કપડાં, વલણ અને દેખાવ વિશેના વર્ણનને કાર્યવાહીના કેસ માટે જીવલેણ ન ગણવું જોઈએ અને આવા વિચારણાના આધારે નિર્દોષ જાહેર કરવું એ વિફૂત સિવાય બીજું કંઈ નથી, જેમાં દલીલ કરવામાં આવી છે કે અદાલતના હસ્તક્ષેપની જરૂર છે. એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે કોર્ટે આરોપી નં. ૨, ૪ અને ૫ ને ખોટી રીતે શંકાનો લાભ આપ્યો છે.

૩૫.૨ ટેસ્ટ આઈડેન્ટિફિકેશન પેરેડના પુરાવાના સંદર્ભમાં, એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે પ્રતિવાદી સાક્ષી ૩૪-જય રસિકભાઈ પરમારના પુરાવાને પ્રતિવાદી સાક્ષી-૩૭-ભાર્ગવ પિપલિયાના પુરાવા અને પ્રતિવાદી સાક્ષી-૩૬-

ચેતન પરમારના પુરાવાથી એપલ મોબાઇલ ફોનની માંગના મૂળ કારણ વિશે સમર્થન મળી રહ્યું છે.એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે ફરિયાદી સાક્ષી ૩૫-નિતેશ @નીતુ રાજપૂતે એકિઝક્યુટિવ મેજિસ્ટ્રેટ સમક્ષ તેમજ અદાલત સમક્ષ આરોપી નંબર ૧ થી ૫ ની ઓળખ કરી હતી.એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે ફરિયાદી સાક્ષી ૩૬-ચેતન પરમારના પુરાવાને ફરિયાદી સાક્ષી ૩૪ અને ફરિયાદી સાક્ષી ૩૭ના પુરાવાથી સમર્થન મળે છે.એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે ફરિયાદી સાક્ષી ૩૪,૩૬ અને ૩૭ના પુરાવા એકબીજા સાથે સુસંગત છે.એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે ફરિયાદી પક્ષનો કેસ ફરિયાદી સાક્ષી ૨૭ એટલે કે ડૉક્ટર દીપકની જુબાની દ્વારા સારી રીતે સમર્થિત છે, જેમણે ખાસ કરીને જણાવ્યું છે કે ઇજાઓ જીવલેણ અને ગંભીર પ્રકૃતિની હતી અને મૃત્યુનું કારણ બનવા માટે પૂરતી હતી.ફરિયાદી પક્ષે ફરિયાદી સાક્ષી ૨૮-રમણિકલાલ ધીરજલાલ જાદવના પુરાવા પર પણ આધાર રાખ્યો છે, એટલે કે એકિઝક્યુટિવ મેજિસ્ટ્રેટ કે જેમણે આરોપી નંબરો ૧ થી ૫ ની ટી. આઈ. પેરેડનું સંચાલન કર્યું હતું અને ફરિયાદી ફરિયાદી સાક્ષી ૨૯ અને ફરિયાદી સાક્ષી ૩૫-નિતેશ ઉર્ફે નીતુના પુરાવાથી આરોપી વ્યક્તિઓની ઓળખ અંગે સમર્થન મેળવી રહ્યા છે.ફરિયાદી પક્ષે આરોપી નંબર ૧(આંક-૧૧૫) અને ૨(આંક-૧૧૩),આરોપી નંબર ૩ (આંક- ૧૧૫), આરોપી નંબર ૪ અને ૫ (આંક-૧૧૭) ખાતે ટી.આઈ. પેરેડ અને પંચનામા પર પણ આધાર રાખ્યો છે.એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે ટ્રાયલ અદાલતે આઈ. પી. સી. ની કલમ ૧૪૯ અને ગેરફાયદેસર રીતે

ભેગા થવાના પાસા પર સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા જાહેર કરાયેલા વિવિધ ચુકાદાઓને સંપૂર્ણપણે નજર-અંદાજ કરી દીધી છે.

૩૫.૩ વિદ્વાન એપીપી શ્રી એચ. કે. પટેલે પણ ફરિયાદીના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા કરવામાં આવેલી રજૂઆતોને સમર્થન આપ્યું છે અને રજૂઆત કરી છે કે સેશન્સ કોર્ટે આરોપી નંબર ૨,૪,૫ અને ૬ ને ખોટી રીતે નિર્દોષ જાહેર કર્યા છે.તેમણે એવી પણ દલીલ કરી છે કે ફરિયાદી પોતે ઇજાગ્રસ્ત સાક્ષી છે અને જ્યારે ઇજાગ્રસ્ત જુબાની આપી રહ્યો હોય, ત્યારે તેની જુબાનીને અન્ય સાક્ષીઓ કરતાં વધુ મહત્વ આપવું જોઈએ.

૩૬. ૨૦૧૪ની ક્રિમિનલ અપીલ નંબર ૧૪૬૫માં પ્રતિવાદી નંબર ૨ના વિદ્વાન વકીલ શ્રી એચ. બી. ટોલિયા વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ શ્રી એસ. બી. ટોલિયાએ ઉપરોક્ત રજૂઆતોનો વિરોધ કર્યો છે અને દલીલ કરી છે કે ટી. આઈ. પરેડ એ વિશ્વસનીય પુરાવા નથી અને ટ્રાયલ કોર્ટે નિર્દોષ જાહેર કરવાનો યોગ્ય નિર્ણય નોંધ્યો છે.તેમની રજૂઆતના સમર્થનમાં, તેમણે [૨૦૧૬ (૦) એ.આઈ.જે. ઈ. એલ.-એસ. સી. -૫૮૮૬] માં નોંધાયેલા મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય વિરુદ્ધ સૈયદ ઉમર સૈયદ અબ્બાસના કેસમાં સર્વોચ્ચ અદાલતના ચુકાદા પર આધાર રાખ્યો છે.

૩૬.૧ શ્રી ટોલિયાએ [AIR ૨૦૧૭ SC ૬૪૨] માં નોંધાયેલા મોહમ્મદ સજ્જદ @રાજુ @સલીમ વિરુદ્ધ પશ્ચિમ બંગાળ રાજ્યના કેસમાં સર્વોચ્ચ અદાલતના ચુકાદા પર પણ આધાર રાખ્યો છે, જેમાં નીચે મુજબ અવલોકન કરવામાં આવ્યું છે:

૧૫. હાથમાં રહેલા કેસમાં, ટેસ્ટ આઈડેન્ટિફિકેશન પરેડ યોજવામાં વિલંબ થયો તે હકીકત ઉપરાંત, એક નોંધપાત્ર વિશેષતા એ છે કે સંબંધિત ફરિયાદી પક્ષના સાક્ષીઓમાંથી કોઈએ પણ કોઈ ઓળખના નિશાન આપ્યા ન હતા અથવા સામાન્ય રીતે તે ચાર વ્યક્તિઓમાંથી કોઈની, ખાસ કરીને આરોપીની, વિશેષ લાક્ષણિકતાઓ અથવા વિશેષતાઓ જાહેર કરી ન હતી. વધુમાં, તે ફરિયાદી પક્ષના સાક્ષીઓની હાજરીમાં ખરેખર કોઈ ઘટના કે ગુનો થયો ન હતો અને ન તો કોઈ વિશેષ સંજોગો આવ્યા હતા જે તેમનું ધ્યાન આકર્ષિત કરે જેથી સંબંધિત આરોપીઓના લક્ષણો અથવા વિશેષ ગુણો નોંધાય. આરોપ મુજબ તેમની આકસ્મિક મુલાકાત રાત્રે થઈ હતી અને તે માત્ર થોડી ક્ષણો માટે જ હતી.

૧૬. સુભાષ વિરુદ્ધ ચુપી રાજ્ય [૨] માં, વિલંબના પાસાઓ તેમજ ઓળખ માટે કોઈ વિશેષ લક્ષણોની ગેરહાજરી અને તેની અસરને આ અદાલત દ્વારા ફક્ત ૮ અને ૯ માં નીચે મુજબ ધ્યાનમાં લેવામાં આવી હતી:

“૮. આ ખામી ઉપરાંત આપણે આગળ શોધી કાઢીએ છીએ કે શિવ શંકરને તાત્કાલિક પરીક્ષણ ઓળખ પરેડ માટે મૂકવામાં આવ્યા ન હતા. તેમની ધરપકડના ત્રણ અઠવાડિયા પછી ઓળખ પરેડ યોજવામાં આવી છે અને ઓળખ પરેડ યોજવામાં વિલંબ માટે કોઈ સમજૂતી આપવામાં આવી નથી. તેથી, ઓળખ પરેડ યોજવામાં વિલંબ એ ઓળખ સાક્ષીઓને તેને

પોલીસ લોકઅપમાં અથવા જેલ પરિસરમાં જોવા અને તેના લક્ષણોની નોંધ લેવા માટે સક્ષમ બનાવવા માટે હતો કે કેમ તે અંગે શંકા માટે અવકાશ છે.

૯. આ બધી બાબતો ઉપરાંત હકીકત એ છે કે સાક્ષીઓએ શિવ શંકરને થોડી મિનિટો માટે જોયો હતો તે ઘટનાની તારીખ અને પરીક્ષણ ઓળખ પરેડની તારીખ વચ્ચે ઘણો લાંબો સમય વીતી ગયો હતો.તેમાં કોઈ શંકા નથી કે ત્રણેય સાક્ષીઓએ ઓળખ પરેડમાં શિવશંકરની યોગ્ય ઓળખ કરી હતી પરંતુ તે ધ્યાનમાં રાખવું જોઈએ કે અંતરાલ દરમિયાન લગભગ ૪ મહિના વીતી ગયા હતા.અહીં ઉલ્લેખ કરવો સુસંગત છે કે ન તો આંક-૫૧માં કે ન તો તપાસ દરમિયાન તેમના નિવેદનોમાં, પ્રત્યક્ષદર્શીઓએ શિવ શંકરની કોઈ વર્ણનાત્મક વિગતો આપી નથી.સેશન્સ ૪૪ સમક્ષ જુબાની આપતી વખતે તેમણે જણાવ્યું હતું કે શિવ શંકર ઊંચા વ્યક્તિ હતા અને તેમનો રંગ "ફિકો" હતો.જો આ લક્ષણોના કારણે સાક્ષીઓ ઓળખ પરેડમાં શિવશંકરને ઓળખી શક્યા હોત, તો તેઓએ ચોક્કસપણે વહેલી તકે તેમના વિશે ઉલ્લેખ કર્યો હોત કારણ કે તેમની યાદશક્તિ ત્યારે તાજી રહી હોત.આમ, આંક-૫૧માં અથવા તપાસ દરમિયાન સાક્ષીઓના નિવેદનોમાં શિવશંકરની કોઈ વર્ણનાત્મક વિગતોની ગેરહાજરીમાં, ઓળખ પરેડમાં ત્રણ સાક્ષીઓ દ્વારા શિવશંકરની ઓળખ પર કાર્યવાહી કરવી અને તે રામ બાબુના હુમલાખોરોમાંનો એક હોવાનું માનવું સલામત અને યોગ્ય રહેશે નહીં.મુથુસ્વામી વિરુદ્ધ મદ્રાસ રાજ્ય [૩] માં નિર્દેશ કર્યા મુજબ, જ્યાં ઘટનાના આશરે દોઢ મહિના પછી ઓળખ પરેડ યોજવામાં આવી હતી, ત્યાં પ્રત્યક્ષદર્શીઓ દ્વારા આરોપીની ઓળખ પર આધાર રાખવો સલામત રહેશે નહીં.અન્ય એક કેસમાં મોહમ્મદ અબ્દુલ હાફીઝ વિરુદ્ધ એ.પી. રાજ્ય [૪] એવું માનવામાં આવ્યું હતું કે જ્યાં સાક્ષીઓએ પ્રથમ માહિતી અહેવાલમાં આરોપીનું કોઈ વર્ણન આપ્યું ન હતું, ત્યાં સત્રની

સુનાવણીમાં આરોપીઓની તેમની ઓળખ અદાલત દ્વારા આરોપીઓને દોષિત ઠેરવવા માટે સુરક્ષિત રીતે સ્વીકારી શકાતી નથી.વર્તમાન કેસમાં પરીક્ષણ ઓળખ પરેડ યોજાય તે પહેલાં લગભગ ૪ મહિનાનો લાંબો અંતરાલ હતો અને તે સ્વીકારવું મુશ્કેલ છે કે આ અંતરાલ હોવા છતાં સાક્ષીઓ તેમના મનમાં આરોપીની સ્પષ્ટ છબી ધરાવી શક્યા હતા અને ઓળખ પરેડમાં તેને યોગ્ય રીતે ઓળખી શક્યા હતા.”

૧૭. તેવી જ રીતે વિલંબનો મુદ્દો મુશીર ખાન વિરુદ્ધ એમપી રાજ્ય [૫] માં પરીક્ષણ ઓળખ સંબંધિત પુરાવાને આ અદાલત સાથે નીચે મુજબ નકારી નાખવામાં આવ્યો હતો:

“૮. જ્યાં સુધી A-પની ઓળખની વાત છે, જે ખૂબ જ વિલંબિત તબક્કે થઈ છે, એટલે કે તેની ઓળખ ૨૪/૦૧/૨૦૦૧ પર થઈ હતી અને આ ઘટના ૨૯/૧૧/૨૦૦૦ ની છે, તેમ છતાં A-પની ૨૨/૧૨/૨૦૦૦ના રોજ ધરપકડ કરવામાં આવી હતી.તેમની ઓળખ પરેડ ૨૪/૦૧/૨૦૦૧ પર શા માટે યોજવામાં આવી હતી તે અંગે કોઈ સમજૂતી નથી, જે ધરપકડની તારીખથી એક મહિના કરતાં વધુ સમય પછી અને ઘટનાની તારીખથી લગભગ ૩ મહિના પછી છે.નીચેની અદાલતો અથવા ઉચ્ચ અદાલતે આવી વિલંબિત ટી. આઈ. પરેડ પર કોઈ આધાર રાખવો જોઈએ નહીં, જેના માટે ફરિયાદી પક્ષ દ્વારા કોઈ સમજૂતી નથી.”

૩૬.૨ શ્રી ટોલિયાએ ગુજરાત રાજ્ય વિરુદ્ધ મોહનલાલ ઉર્ફે મુન્નો ઉસ્માનભાઈ ચૌહાણના કેસમાં સર્વોચ્ચ અદાલતના ચુકાદા પર પણ આધાર

રાખ્યો છે, જે [૧૯૯૬ (૧) જી. એલ. એચ. ૯૧૯] માં નોંધવામાં આવ્યો હતો, જેમાં એવું જોવા મળ્યું છે કે નાયબ મામલતદારે લગભગ સમાન ડમીની પસંદગી કરવા માટે આરોપીના વર્ણનની ખાતરી કરી ન હતી અને તેથી, ટી. આઈ. પેરેડના પુરાવા પર વિશ્વાસ કરવામાં આવ્યો ન હતો અને ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા નિર્દોષ જાહેર કરવામાં આવ્યો હતો.

૩૭. ૨૦૧૫ ના ફોજદારી અપીલ નંબર ૧૨૮ માં પ્રતિવાદી નંબર ૨ અને ૩ વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ શ્રી આશિષ ડગલીએ ૨૦૧૪ ના ફોજદારી અપીલ નંબર ૧૪૬૫ માં પ્રતિવાદી નંબર ૨ માટે વિદ્વાન વકીલ શ્રી ટોલિયા દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલી દલીલો અને રજૂઆતોને અપનાવી અને સમર્થન આપ્યું છે.

૩૮. હરીફની રજૂઆતોને ધ્યાનમાં લીધા પછી અને રેકૉર્ડ પરના પુરાવાને ધ્યાનમાં લીધા પછી, અદાલતનો અભિપ્રાય છે કે ટ્રાયલ કોર્ટે ટી. આઈ. પેરેડના પુરાવાઓની યોગ્ય રીતે ચર્ચા કરી નથી, તેમ છતાં, કેસની હકીકતોમાંથી કોઈ છટકી શકતું નથી કે જે આરોપીઓને નિર્દોષ જાહેર કરવામાં આવ્યા છે તેમને ફરિયાદી પક્ષના સાક્ષીઓએ પ્રથમ વખત ઘટના સ્થળે જોયા હતા અને સાક્ષીઓ પાસે આરોપીઓને જોવા માટે બહુ ઓછો સમય હતો. ઘટના સમયે સાક્ષી પણ ઘટના સ્થળેથી ભાગી ગયો હતો અને પોતાનો જીવ બચાવવા માટે અંધારાવાળી

જગ્યાએ છુપાઈ ગયો હતો.વધુમાં, પ્રથમ ટીઆઈ પરેડ ૦૮/૧૧/૨૦૧૨ના રોજ હાથ ધરવામાં આવી હતી અને બીજી ટીઆઈ પરેડ ૧૫/૦૧/૨૦૧૩ના રોજ હાથ ધરવામાં આવી હતી, જે ૩૧/૧૦/૨૦૧૨ના રોજ બનેલી ઘટનાના લગભગ દોઢ મહિના પછી યોજાઈ હતી.આ ઘટના ૧૫ મિનિટના સમયગાળામાં પૂર્ણ થઈ હતી.આ સંજોગોમાં, આપણે જોઈએ છીએ કે સાક્ષીઓએ જે સમય માટે આરોપીઓને જોયા હતા તે તેમના માટે આરોપીના વિશિષ્ટ લક્ષણનું નિરીક્ષણ કરવા માટે પૂરતો ન હતો, ખાસ કરીને જ્યારે તેઓ ઘટના બન્યા પછી જુદી જુદી દિશામાં ભાગી ગયા હતા.સંજોગોની સંપૂર્ણતાને ધ્યાનમાં રાખીને, અમારો માનવામાં આવતો અભિપ્રાય છે કે ટી. આઈ. પરેડના આવા નબળા પુરાવા પર આધાર રાખીને આરોપી નંબર ૨,૪ અને ૫ ની નિર્દોષતાના તારણોને ઉલટાવી દેવાનો ખૂબ જ જોખમી પ્રસ્તાવ હશે.

ફોજદારી અરજી નં.૧૨૮ (૨૦૧૫):

૩૯. વિદ્વાન એપીપી શ્રી પટેલે દલીલ કરી છે કે નિર્દોષ જાહેર કરવાની વિરુદ્ધ અપીલમાં પણ પ્રથમ અપીલનો અવકાશ ખૂબ જ વ્યાપક છે.તેમણે [૨૦૧૮ (૯) એસ. સી. સી. ૪૨૯] માં નોંધાયેલા મોતિરામ પાડુ જોશી વિરુદ્ધ મહારાષ્ટ્ર રાજ્યના કેસમાં સર્વોચ્ચ અદાલતના ચુકાદા પર પણ આધાર રાખ્યો છે, જેમાં નીચે મુજબ કહેવામાં આવ્યું છે:

૨૨. તે એકદમ સારી રીતે નક્કી કરવામાં આવ્યું છે કે નિર્દોષ જાહેર કરવાના આદેશ સામે અપીલમાં, અપીલ અદાલત ટ્રાયલ કોર્ટ કે જેને સાક્ષીઓને જોવાની અને સાંભળવાની તક હતી તેના તારણોને ખતેલ પહોંચાડવામાં ધીમી રહેશે.નિર્દોષ જાહેર કરવાના આદેશ સામે અપીલમાં, પુરાવાની પુનઃમૂલ્યાંકન કરવા અને અલગ દ્રષ્ટિકોણ અપનાવવા માટે કોઈ પ્રતિબંધ નથી; પરંતુ નિર્દોષ જાહેર કરવાના આદેશને ઉલટાવવા માટે મજબૂત સંજોગો હોવા જોઈએ.નિર્દોષ જાહેર કરવાના આદેશ સામેની અપીલમાં, અપીલ અદાલતની સર્વોપરી વિચારણા ન્યાયની નિષ્ફળતા ટાળવા માટે હોવી જોઈએ.

૨૩. ચંદ્રપ્પા વિરુદ્ધ કર્ણાટક રાજ્ય, (૨૦૦૭) ૪ એસ. સી. સી. ૪૧૫ માં વિવિધ ચુકાદાઓનો ઉલ્લેખ કર્યા પછી, નિર્દોષ જાહેર કરવાના આદેશ સામે અપીલમાં અપીલ અદાલતની સત્તાના અવકાશને ધ્યાનમાં લેતી વખતે, આ અદાલતે સિદ્ધાંતનો સારાંશ નીચે મુજબ આપ્યો હતો:

“૪૨. ઉપરોક્ત નિર્ણયોમાંથી, અમારા માનવામાં આવેલા દ્રષ્ટિકોણમાં, નિર્દોષ જાહેર કરવાના આદેશ સામે અપીલ સાથે વ્યવહાર કરતી વખતે અપીલ અદાલતની સત્તાઓ સંબંધિત નીચેના સામાન્ય સિદ્ધાંતો બહાર આવે છે:

(૧) અપીલ અદાલતને પુરાવાની સમીક્ષા, પુનઃમૂલ્યાંકન અને પુનર્વિચાર કરવાની સંપૂર્ણ સત્તા છે, જેના આધારે નિર્દોષ જાહેર કરવાનો આદેશ આપવામાં આવ્યો છે.

(૨) ફોજદારી કાર્યવાહી સંહિતા, ૧૯૭૩ આવી સત્તાના ઉપયોગ પર કોઈ મર્યાદા મુકતું, પ્રતિબંધ અથવા શરત મુકતું નથી અને અપીલ અદાલત હકીકત અને કાયદાના પ્રશ્નો બંને પર તેની સમક્ષ પુરાવાના આધારે નિષ્કર્ષ પર પહોંચી શકે છે.

(૩) વિવિધ અભિવ્યક્તિઓ, જેમ કે, "નોંધપાત્ર અને અનિવાર્ય કારણો", "સારા અને પર્યાપ્ત આધારો", "ખૂબ જ મજબૂત સંજોગો", "વિફૂત તારણો", "સ્પષ્ટ ભૂલો" વગેરેનો હેતુ નિર્દોષતા સામેની અપીલમાં અપીલ અદાલતની વ્યાપક સત્તાઓને ઘટાડવાનો નથી. પુરાવાઓની સમીક્ષા કરવાની અને તેના પોતાના નિષ્કર્ષ પર આવવાની અદાલતની શક્તિને ઘટાડવાને બદલે નિર્દોષ જાહેર કરવામાં દખલ કરવા માટે અપીલ અદાલતની અનિચ્છા પર ભાર મૂકવા માટે આવા શબ્દસમૂહો "ભાષાના વિકાસ" ના સ્વરૂપમાં વધુ છે. (૪) જો કે, અપીલ અદાલતે ધ્યાનમાં રાખવું જોઈએ કે નિર્દોષ જાહેર થવાના કિસ્સામાં આરોપીની તરફેણમાં બેવડી ધારણા છે. પ્રથમ, ગુનાહિત ન્યાયશાસ્ત્રના મૂળભૂત સિદ્ધાંત હેઠળ નિર્દોષતાની ધારણા તેના માટે ઉપલબ્ધ છે કે જ્યાં સુધી તે કાયદાની સક્ષમ અદાલત દ્વારા દોષિત સાબિત ન થાય ત્યાં સુધી દરેક વ્યક્તિને નિર્દોષ માનવામાં આવશે. બીજું, આરોપીએ તેની નિર્દોષતાને સુરક્ષિત કર્યા પછી, તેની નિર્દોષતાની ધારણાને ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા વધુ મજબૂત, પુનઃસ્થાપિત અને પ્રબળ કરવામાં આવે છે.

(૫) જો રેકૉર્ડ પરના પુરાવાના આધારે બે વાજબી તારણો શક્ય હોય, તો અપીલ અદાલતે ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા નોંધાયેલા નિર્દોષતાના તારણમાં ખલેલ પહોંચાડવી જોઈએ નહીં."

૨૪. કદ્દૂ ઉર્ફે મસીહ અને અન્યો વિરુદ્ધ એમપી રાજ્ય, (૨૦૦૬) ૧૦ એસસીસી ૩૧૩ માં, આ અદાલતે નીચે મુજબ ચુકાદો આપ્યો હતો:

"૮. નિર્દોષ જાહેર કરવા સામેની અપીલનો નિર્ણય કરતી વખતે, અપીલ અદાલતની સત્તા દોષિત ઠેરવવા સામેની અપીલની સુનાવણી કરતી વખતે ઉપયોગમાં લેવાતી સત્તા કરતાં ઓછી હોતી નથી. બંને પ્રકારની અપીલમાં, સમગ્ર પુરાવાની સમીક્ષા કરવાની સત્તા છે. જો કે, એક નોંધપાત્ર તફાવત એ છે

કે નિર્દોષ જાહેર કરવાના આદેશમાં અપીલ અદાલત દ્વારા જ્યાં ટ્રાયલ કોર્ટનો ચુકાદો પુરાવા પર આધારિત હોય અને લેવામાં આવેલો મત વાજબી અને બુદ્ધિગમ્ય હોય તેમાં દખલ કરવામાં આવશે નહીં. તે માત્ર એક અલગ દ્રષ્ટિકોણ શક્ય છે તે આધાર પર ટ્રાયલ કોર્ટના નિર્ણયને ઉલટાવી શકશે નહીં.અપીલ અદાલત એ પણ ધ્યાનમાં રાખશે કે આરોપીની તરફેણમાં નિર્દોષતાની ધારણા છે અને આરોપી કોઈપણ શંકાનો લાભ મેળવવાનો હકદાર છે.વધુમાં, જો તે દખલ કરવાનું નક્કી કરે છે, તો તેણે ટ્રાયલ કોર્ટના નિર્ણય સાથે મતભેદ થવાના કારણો જણાવવા જોઈએ.”

૪૦. ઉપરોક્ત કેસોમાં નિર્દોષ જાહેર કરવાની વિરુદ્ધ અપીલમાં ઉચ્ચ અદાલતની સત્તાઓના સંદર્ભમાં સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા નિર્ધારિત કાયદાના પ્રસ્તાવ સાથે કોઈ અસંમતિ ન હોઈ શકે.ગોવા રાજ્ય વિરુદ્ધ સંજય ઠાકરન અને અન્ય (૨૦૦૭) ૩ એસ. સી. સી. ૭૫૫ માં નોંધાયેલા કેસમાં પણ સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા કાયદાની સ્થિતિનો પુનરોચ્ચાર કરવામાં આવ્યો છે.ઉપરોક્ત નિર્ણયના ફક્ત ૧૬માં કોર્ટે નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું છે:

"૧૬.ઉપરોક્ત નિર્ણયો પરથી એ સ્પષ્ટ થાય છે કે નિર્દોષ જાહેર કરવાના આદેશ સામે અપીલમાં સત્તાઓનો ઉપયોગ કરતી વખતે અપીલની અદાલત સામાન્ય રીતે નિર્દોષ જાહેર કરવાના આદેશમાં દખલ કરશે નહીં, સિવાય કે નીચલી અદાલતનો અભિગમ કોઈ સ્પષ્ટ ગેરકાયદેસરતા દ્વારા દૂષિત થાય અને જે નિષ્કર્ષ પર પહોંચ્યું હોય તે કોઈપણ વાજબી વ્યક્તિ દ્વારા પહોંચશે નહીં અને તેથી, નિર્ણયને વિફૂત તરીકે દર્શાવવો જોઈએ.માત્ર બે મંતવ્યો શક્ય હોવાથી, અપીલની અદાલત એવો મત નહીં લે જે નીચેની અદાલત દ્વારા આપવામાં આવેલા ચુકાદાને ઊંધું વાળે.જો કે, અપીલ

અદાલત પાસે પુરાવાની સમીક્ષા કરવાની સત્તા છે જો તેનો મત છે કે નીચેની અદાલત દ્વારા લેવામાં આવેલ નિષ્કર્ષ વિફલ છે અને અદાલતે કાયદાની સ્પષ્ટ ભૂલ કરી છે અને રેકૉર્ડ પરના ભૌતિક પુરાવાની અવગણના કરી છે.આવા સંજોગોમાં, રેકૉર્ડ પર મૂકવામાં આવેલી સામગ્રીના આધારે ન્યાયી નિર્ણય પર પહોંચવા માટે પુરાવાની ફરીથી મૂલ્યાંકન કરે કે કોઈ પણ આરોપી તેના પર આરોપ મૂકવામાં આવેલા ગુનાના કૃત્ય સાથે સંકળાયેલ છે કે કેમ તે જાણવા માટે અપીલ અદાલત પર ફરજ પાડવામાં આવે છે.

૪૧. ૨૦૦૭માં AIR SCW ૫૫૫૩માં નોંધાયેલા ઉત્તર પ્રદેશ રાજ્ય વિરુદ્ધ રામ વીર સિંહ અને અન્યોના કેસમાં અને ૨૦૦૭માં **AIR SCW** ૫૫૮૯માં નોંધાયેલા ગિરજા પ્રસાદ (મૃત) (એલ. આર. દ્વારા) વિરુદ્ધ મધ્ય પ્રદેશ રાજ્ય દ્વારા નોંધાયેલા કેસમાં સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા સમાન સિદ્ધાંત નક્કી કરવામાં આવ્યો છે.

૪૨. એ. આઈ. આર. ૨૦૧૩ એસ. સી. ૩૨૧ માં નોંધાયેલા મુકિયા અને અન્ય વિરુદ્ધ રાજ્ય કે જેનું પ્રતિનિધિત્વ તમિલનાડુના પોલીસ ઈન્સ્પેક્ટર દ્વારા કરવામાં આવ્યું હતું, તેના કેસમાં સર્વોચ્ચ અદાલતે ફકરા ૪ માં નીચે મુજબ ચુકાદો આપ્યો છે:

૪. તે વિવાદમાં નથી કે ટ્રાયલ કોર્ટે ફરિયાદી પક્ષ અને બચાવ પક્ષની આગેવાનીમાં મૌખિક અને દસ્તાવેજી પુરાવાનું મૂલ્યાંકન કરીને આરોપીઓને તેમની સામે મૂકવામાં આવેલા આરોપોના સંદર્ભમાં નિર્દોષ જાહેર કર્યા.રાજ્યની અપીલ પર, ઉચ્ચ અદાલતે

વિવાદિત આદેશ દ્વારા ઉપરોક્ત નિર્ણયને ઉલટાવી દીધો અને આરોપીઓને આઈ. પી. સી. ની કલમ ૩૪ અને કલમ ૩૦૨ હેઠળ દોષિત ઠેરવ્યા અને આજીવન કેદની આકરી સજા ફટકારી. અપીલકર્તાઓના વકીલે ખૂબ જ ભાર મૂક્યો છે કે ઉચ્ચ અદાલતે નિર્દોષ જાહેર કરવાના આદેશને દોષિત ઠેરવવામાં તેના અધિકારક્ષેત્રને વટાવી દીધું છે, આથી નિર્દોષ જાહેર કરવાના આદેશ સામે દાખલ કરવામાં આવેલી અપીલમાં ઉચ્ચ અદાલતના અવકાશ અને શક્તિનું વિશ્લેષણ કરીએ. આ અદાલતે શ્રેણીબદ્ધ નિર્ણયોમાં વારંવાર જણાવ્યું છે કે પ્રથમ અપીલ અદાલત તરીકે, ઉચ્ચ અદાલત નિર્દોષતા સામેની અપીલની સુનાવણી કરતી વખતે પણ, સંપૂર્ણ પુરાવાઓની તપાસ કરવા અને જો જરૂર હોય તો તેનું ફરીથી મૂલ્યાંકન કરવા માટે હકદાર અને બંધાયેલી હતી, જોકે માત્ર દખલ કરવાનું પસંદ કરતી વખતે અદાલતે રેકૉર્ડ પરના પુરાવાના આધારે દોષની સંપૂર્ણ ખાતરી મેળવવી જોઈએ, માત્ર એટલા માટે નહીં કે ઉચ્ચ અદાલત માત્ર એક વધુ સંભવિત અથવા અલગ દ્રષ્ટિકોણ લઈ શકે છે. ઉપરોક્ત સિવાય, જ્યાં અપીલની વિચારણાની હદ અને ઊંડાણની બાબતનો સંબંધ છે, ત્યાં અપીલ સાથે વ્યવહાર કરવામાં કોઈ તફાવત અથવા અભિગમમાં મતભેદની કલ્પના કરવામાં આવી નથી કારણ કે માત્ર એક અપીલ દોષિત ઠેરવવાની વિરુદ્ધમાં હતી અથવા બીજી નિર્દોષ જાહેર કરવાની વિરુદ્ધમાં હતી. [જુઓ- રાજસ્થાન રાજ્ય વિરુદ્ધ સોહન લાલ અને અન્યો, (૨૦૦૪) ૫ એસસીસી ૫૭૩]

૪૩. તે એક સ્થાયી કાનૂની સ્થિતિ પણ છે કે નિર્દોષ જાહેર કરવાની અપીલમાં, અપીલ અદાલતે ચુકાદો ફરીથી લખવાની અથવા નવા તર્ક આપવાની જરૂર નથી, જેમાં નીચેની અદાલત દ્વારા સોંપવામાં આવેલા કારણો ન્યાયી અને યોગ્ય હોવાનું જણાય છે. એ. આઈ. આર. ૧૯૮૧ એસ. સી. ૧૪૧૭ માં

નોંધાયેલા કર્ણાટક રાજ્ય વિરુદ્ધ હેમા રેડ્ડીના કેસમાં સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા આ સિદ્ધાંત નિર્ધારિત કરવામાં આવ્યો છે, જે નીચે મુજબ છે:

"..... આ અદાલતે ગિરિજા નંદિની દેવી વિરુદ્ધ બિગેન્દ્ર નંદિની ચૌધરી (૧૯૬૭) ૧ એસ. સી. આર. ૯૩: (એ. આઈ. આર. ૧૯૬૭ એસ. સી. ૧૧૨૪) માં અપલોકન કર્યું છે કે જ્યારે તે પુરાવા પરના ટ્રાયલ કોર્ટના દષ્ટિકોણ સાથે સંમત થાય છે ત્યારે તે અપીલ કોર્ટની ફરજ નથી કે તે પુરાવાના વર્ણનનું પુનરાવર્તન કરે અથવા ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા આપવામાં આવેલા કારણોને પુનરાવર્તિત કરે, જે કોર્ટ દ્વારા આપવામાં આવેલા કારણો સાથે સામાન્ય સંમતિની અભિવ્યક્તિ કરે, જેનો નિર્ણય અપીલ હેઠળ છે, તે સામાન્ય રીતે પૂરતો રહેશે.

૪૪. ઉપરોક્ત ચર્ચા કરાયેલા પુરાવાઓ અને સ્થાયી કાનૂની સ્થિતિને ધ્યાનમાં રાખીને, અમારું મંતવ્ય છે કે ટ્રાયલ કોર્ટનો ચુકાદો ન્યાયી, વાજબી અને યોગ્ય હોવાથી, તેમાં કોઈ દખલગીરીની જરૂર નથી. આરોપીઓ ૨,૪,૫ અને ૬ને દોષિત ઠેરવવા જરૂરી પુરાવા નથી જેમને ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા પહેલેથી જ નિર્દોષ જાહેર કરવામાં આવ્યા છે. જ્યારે આપણને જાણવા મળે કે ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા લેવામાં આવેલો મત તર્કસંગત છે, ત્યારે આ કોર્ટની દખલગીરી વાજબી રહેશે નહીં.

૪૫. ઉપરોક્ત કારણોસર, અમે ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા નોંધાયેલા તારણોમાં દખલ કરવાનું કોઈ કારણ શોધી શકતા નથી. આથી, ૨૦૧૫ની ફોજદારી અપીલ

સંખ્યા ૨૧૫,૨૦૧૪ની ૧૪૬૫ અને ૨૦૧૫ની ૧૨૮ જેવી તમામ અપીલ ફગાવી દેવાને પાત્ર છે અને આથી રદ કરવામાં આવે છે.વિદ્વત ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા પસાર કરાયેલા સંબંધિત આરોપીઓને દોષિત ઠેરવવા અને નિર્દોષ જાહેર કરવાના આદેશની આથી પુષ્ટિ થાય છે.

આ અદાલતમાં પડેલો રેકૉર્ડ અને કાર્યવાહી, સંબંધિત ટ્રાયલ કોર્ટને તાત્કાલિક પરત કરવામાં આવશે.

(બેલા એમ. ત્રિવેદી, ન્યાયમુર્તિ)

(એ. સી. રાવ, ન્યાયમુર્તિ)

કેડીસી/ડોલ્ફી

વિષય : આઈપીસીની કલમ ૩૦૨ હેઠળ દોષસિદ્ધિ સામેની અપીલ; ઇજાગ્રસ્ત સાક્ષીના પુરાવા, સેલ ટાવર ડેટા અને કલમ ૩૦૦ ના અપવાદ ૪ અંગે ગુજરાત હાઈકોર્ટનો નિર્ણય.

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used

for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.